

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Aktuální otázky trestné činnosti páchané na mládeži

bakalářská práce

Autor práce: Dominika Levá
Studijní program: Rehabilitace
Studijní obor: Rehabilitace - psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Daniel Prouza, Ph.D.

Datum odevzdání práce: 13. 8. 2012

Abstrakt

Bakalářská práce na téma „Aktuální otázky trestné činnosti páchané na mládeži“ se v teoretické části zabývá základními informacemi o problematice této trestné činnosti. Vysvětluje z psychologického a právního pohledu pojem mládež, popisuje mezinárodní dokumenty vztahující se k dané problematice a analyzuje pachatele těchto trestných činů. S ohledem na cíle práce provádí rozbor nové trestně právní ochrany mládeže účinné od 1. ledna 2010, s krátkým srovnáním předchozí právní úpravy, a možnosti řešení (pomoc obětem).

Empirická část bakalářské práce obsahuje cíle, hypotézy, metodu výzkumu a charakteristiku výzkumného souboru. Sběr dat byl realizován metodou kvantitativního výzkumu pomocí dotazníkového šetření, který se skládal z 15 otázek. Zkoumaný vzorek tvořili žáci 6. – 9. (mládež ve věku 11 – 15 let) tříd ze dvou základních škol v okrese Český Krumlov (ZŠ Velešín a ZŠ Linecká).

Cílem praktické části bylo zjistit v jakém zastoupení páchají muži a ženy trestnou činnost na mládeži, zda-li zná oběť útočníka, nebo jde o úplně cizí osobu. Z výzkumu vyplynulo, že mezi pachateli trestné činnosti páchané na mládeži převažuje mužská populace nad ženskou populací. Ve většině ataků šlo o přibližně starého pachatele z blízkého sociálního okolí oběti.

Bakalářská práce může být využita jako informativní materiál pro výchovné poradce, rodiče a pedagogy základních a středních škol.

Abstract

The bachelor thesis on a topic “Current issues of crime committed against young people” deals in its theoretical part with basic information about the problems of crime. It explains psychological and legal standpoints to a concept of the youth, it describes international documents related to the issue and analyses perpetrators of these crimes. With regard to the aim of the thesis, it carries out an analysis of the new criminal law protection of young people effective from January 1st, 2010 with a brief comparison of a previous legislation and possible solutions (help to victims).

The empirical part of the bachelor thesis contains objectives, hypotheses, a research method and characteristics of the research sample. The data collection was carried out by a method of a quantitative research using a questionnaire survey consisted of 15 questions. The research sample consisted of pupils from 6th to 9th classes (young people aged 11 – 15 years) at two elementary schools in the district of Český Krumlov (Elementary School Velešín and Elementary School Linecká).

The aim of the practical part was to find out in which representation men and women commit crimes against the young people, whether a victim knows an attacker or he/she is a very stranger. The research showed that among the perpetrators of crime committed against the young people the male population outweighs the female population. The perpetrator is in most attacks of an approximate age or from a close social environment of the victim.

The bachelor thesis can be used as an informational material for school counsellors, parents and teachers of elementary and secondary schools.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 13. 8. 2012

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych touto cestou chtěla poděkovat vedoucímu práce JUDr. Ing. Danielu Prouzovi, Ph.D. za vedení mé práce. Děkuji také základním školám, bez jejichž spolupráce bych nemohla realizovat výzkum k této práci.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 SOUČASNÝ STAV	11
1.1 MLÁDEŽ	11
1.1.1 Trestná činnost a páchaná na mládeži	12
1.2 DOKUMENTY VZTAHUJÍCÍ SE K OCHRANĚ DĚTÍ A MLÁDEŽE.....	13
1.2.1 Mezinárodní dokumenty.....	13
1.2.1.1 Jiné mezinárodní dokumenty týkající se lidských práv	14
1.2.2 Zákony vztahující se k trestněprávní ochraně mládeže v ČR.....	15
1.2.2.1 Trestný čin opuštění dítěte	15
1.2.2.2 Trestný čin zanedbání povinné výživy.....	16
1.2.2.3 Trestný čin týrání svěřené osoby.....	16
1.2.2.4 Trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí.....	17
1.2.2.5 Trestný čin únosu	17
1.2.2.6 Trestný čin obchodování s dětmi	18
1.2.2.7 Trestný čin ohrožování výchovy mládeže.....	19
1.2.2.8 Trestný čin svádění k pohlavnímu styku.....	19
1.2.2.9 Trestný čin podání alkoholických nápojů mládeži.....	20
1.2.3 Další paragrafy a zákony týkající se ochrany nezletilých	20
1.2.3.1 Trestný čin šířená pornografie	20
1.2.3.2 Sociálně-právní ochrana dětí.....	21
1.2.3.3 Zákon o rodině	21
1.3 AKTUÁLNÍ JEVY TRESTNÉ ČINNOSTI PÁCHANÉ NA MLÁDEŽI	22
1.3.1 Syndrom CAN	22
1.3.2 Formy a projevy syndromu CAN.....	22
1.3.2.1 Fyzické týrání.....	22
1.3.2.2 Zanedbávání	23
1.3.2.3 Psychické týrání	23
1.3.2.4 Sexuální zneužívání	24
1.3.3 Münchhausenův syndrom by proxy	25
1.3.4 Komerční sexuální zneužívání	25
1.3.5 Dětská prostituce	26
1.3.5.1 Formy dětské prostituce	27
1.3.6 Dětská pornografie	29
1.3.6.1 Formy dětské pornografie	29
1.3.7 Obchod s dětmi.....	30
1.3.8 Kyberšikana.....	31
1.3.8.1 Kybergooming.....	31

1.3.8.2	Happy slapping.....	32
1.3.8.3	Sexting.....	32
1.4	PACHATELÉ.....	34
1.4.1	Pachatel a trestní odpovědnost	34
1.4.2	Vlivy na osobnost pachatele	34
1.4.3	Pachatelé sexuálních činů.....	35
1.4.4	Typologie pachatelů sexuálního zneužívání.....	35
1.4.5	Typologie pachatelů dětské prostituce	36
1.5	ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE OCHRANOU NEZLETILÝCH V ČR.....	37
1.5.1	Fond ohrožených dětí	37
1.5.2	Dětské krizové centrum	37
1.5.3	Bílý kruh bezpečí.....	38
1.5.4	Linka bezpečí dětí a mládeže	38
1.5.5	Projekt E-bepečí.....	39
2	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	40
2.1	CÍL PRÁCE	40
2.2	HYPOTÉZY	40
3	METODIKA	41
3.1	POUŽITÁ METODIKA	41
3.2	CHARAKTERISTIKA A ORGANIZACE VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	41
4	VÝSLEDKY	43
5	DISKUZE	58
6	ZÁVĚR	63
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
8	KLÍČOVÁ SLOVA	70
9	PŘÍLOHY	71

Úvod

Trestná činnost páchaná na mládeži je závažným celospolečenským problémem, který zasahuje do nejrůznějších oblastí života populace. Jedná se o trvalý a často diskutovaný jev, který je pravidelným předmětem zájmu odborníků z různých oblastí, mimo jiné práva a sociální práce z důvodu stále častější potřeby jeho interdisciplinárního pojetí. Závažnost trestné činnosti páchané na mládeži spočívá především v omezené možnosti obrany obětí a v následcích, které jsou často celoživotní. Stěžejními faktory jsou v případě této problematiky nejen hodnoty a postoje mládeže, ale také prostředí, ve kterém mládež vyrůstá.

V posledních letech se čím dál častěji v médiích setkáváme se závažnými případy, kdy dochází k únosům, vraždám, týrání, zanedbávání a k mnoho dalším útokům proti nezletilým osobám. Takové chování hrubě narušuje lidská práva a v každé společnosti založené na principech demokracie je neakceptovatelné a značně sankciované. Jak už bylo výše zmíněno, tyto informace se k laické veřejnosti dostávají přes mass média. Jedná se však pouze o zlomek případů, které se podaří odhalit. Nelze říci, že páchání trestné činnosti v současné době narůstá, ale spíše se daří rozkrývat případy za pomoci nových technologií, jako je například internet, který napomáhá při vyhledávání svědků, pachatelů či obětí. Na druhou stranu má tento technologický pokrok svou stinnou stránku, která otevírá nové možnosti v páchání trestné činnosti, například šíření pornografických materiálů, kyberšikany apod.

Téma aktuální otázky trestné činnosti páchané na mládeži jsem si vybrala nejen z mého osobního zájmu o tuto problematiku, ale protože si myslím, že si toto téma zaslouhuje trvalou pozornost.

V první kapitole teoretické části se zaměřím na vymezení pojmu mládež z psychologické a právní terminologie a charakterizuji trestnou činnost páchanou proti mládeži. V dalších kapitolách rozeberu trestní zákon starý přes 40 let s novou úpravou, která nabyla účinnosti od 1. ledna 2010. Analyzuji aktuální trestné jevy páchané na mládeži, jejich pachatele a možnosti řešení nacházející se v organizacích, které pomáhají obětem. Praktická část má za cíl zjistit pohlaví pachatele a jeho vztah k oběti.

Byla bych ráda, kdyby tato práce posloužila pro hlubší náhled do problematiky nejen rodičům, pedagogickým pracovníkům, ale i těm, kterých se to nejvíce týká – obětí.

Seznam použitých zkratk

BKN – Bílý kruh bezpečí

CAN – Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

CNS – Centrální nervová soustava

ČR – Česká republika

CSEC – Commercial Sexual Exploitation of Children (Komerční sexuální zneužívání)

FOD – Fond ohrožených dětí

OSN – Organizace spojených národů

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

Sb. – sbírky

Tr. zákon – trestní zákon

Sb. m. s. – Sbírka mezinárodních smluv

ZŠ – základní škola

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Mládež

Nalézt odpovídající a jednotnou definici pro pojem mládež je v současné době obtížné, neboť se u odborníků setkáváme s mnoha vymezeními na základě toho, jak ji definují psychologové, sociologové či zákon. Z psychologického pojetí je nejčastěji používán pojem adolescence. Do českého jazyka přeloženo jako dospívání, které označuje období vývoje (Macek, 2003).

Někteří autoři rozdělují adolescenci časovým rozmezím. Dle Vágnerové (2005) se adolescence rozděluje pouze na dvě etapy:

- ranou;
- pozdní.

Raná adolescence je také označována jako pubescence. Zahrnuje prvních pět let dospívání, tedy 11. – 15. let. Toto období je považováno za významnou změnu v „tělesném dospívání“, spjaté s pohlavním dozráváním. V této etapě života dochází též ke změnám ve způsobu myšlení a emočním prožívání. Pozdní adolescence je ohraničena 15. – 20. rokem. Dochází ke změně v sociální a psychické oblasti. Jedná se především o dobu komplexnější psychosociální proměny, mění se osobnost dospívajícího i jeho společenské pozice, např. volba zaměstnání, další studium, apod. V tomto období dochází k souhrnné transformaci osobnosti ve všech jejích oblastech - somatické, psychické i sociální (Vágnerová, 2005).

Dle Macka (2003) je adolescence přechodem z dětství do dospělosti. Tentýž autor dále rozděluje dospívání na tři fáze:

- časnou;
- střední;
- pozdní.

V časně adolescenci (10/11 – 13 let) dochází k biologickým a fyzickým změnám. Střední adolescence (14 – 16 let) je období, které je spojováno s hledáním identity

a dozríváním tělesného aparátu. Pozdní adolescence (17 – 20 let) je chápána jako proces, který přímo směřuje k dospělosti (Macek, 2003).

Z právního hlediska termín mládež zahrnuje dvě podskupiny, které určují postavení a podmínky odpovědnosti za protiprávní činy. Dělí se na dítě mladší patnácti let, které je definováno v zákoně č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládež, jako osoba, která nedovršila 15 let. Mladistvý je osoba, která dovršila patnáct let a nepřekročila osmnáctý rok života. Obecně se pro tyto osoby vymezuje pojem nezletilý (Jelínek, 2004). Pro účely této práce budeme mládež považovat děti do 18 let.

1.1.1 Trestná činnost a páchaná na mládeži

Trestné činy se nově od 1. ledna 2010 dělí na přečiny a zločiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločinem se rozumí všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny, jsou to zvláště závažné zločiny a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (Herdová, © 2009).

V odborné literatuře se užívají dvě spojení „trestné činy proti mládeži“ nebo „kriminalita páchaná na mládeži“. Kriminalita je souhrn činů uvedených v trestním zákoníku. Z obecného hlediska se zločinností rozumí souhrn trestné činnosti. Podle § 13 trestního zákona č. 40/2009 Sb. je trestným činem pro společnost protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li tento zákon výslovně, že postačí pouze zavinění z nedbalosti (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Trestná činnost páchaná na mládeži je chápána jako protiprávní čin pachatele proti osobám mladších osmnácti let, který je obsažen v trestním zákoníku ČR (Kuchta, Válková 2005).

1.2 Dokumenty vztahující se k ochraně dětí a mládeže

1.2.1 Mezinárodní dokumenty

Ochrana rodiny a mládeže je zakotvena v základních mezinárodních dokumentech a úmluvách. V roce 1924 byla Ligu národů přijata tzv. Ženevská deklarace práv dětí, která je považována za významný historický mezník. Poprvé byla akceptována skutečnost, že dítě vyžaduje z hlediska tělesné a duševní nezralosti specifickou péči a právní ochranu před i po jeho narození. Poté, co vznikla Organizace spojených národů, byla v listopadu roku 1959 přijata Valným shromážděním Charta OSN o právech dítěte, často nazývána jako „Deklarace“, která je považována za předchůdkyni Úmluvy o právech dítěte. Hlavním cílem bylo rozšíření práv a svobod dětí vedoucí k prosperitě celé společnosti. Mezi další významné dokumenty se řadí Všeobecná deklarace lidských práv (1948), Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966. (Vaníčková, © 2009; Novotný, 2007)

Stěžejním mezinárodním dokumentem je Úmluva o právech dítěte (dále jen Úmluva) hájící osoby mladší 18 let, kterou přijalo Valné shromáždění OSN v roce 1989. Byla ratifikována 193 státy a to včetně České republiky, ve které vstoupila v platnost v roce 1991 (resp. 1. ledna 1993) a je publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 104/1991. Její právní moc je vyšší než vnitrostátní zákony. Přijetím Úmluvy se jednotlivé státy zavázaly o zařazení práva do svých legislativních norem. Z obecného hlediska se tento dokument zaobírá průřezem různých sfér života dítěte: rodinou, výchovou, vzděláním, svobodou až po zákaz zneužívání dětí či dětské prostituce. Skládá se ze tří hlavních částí. První část (čl. 1 – 41) se týká základních práv dítěte. V další části (čl. 42 – 45) se zabývá Výborem pro práva dítěte a ratifikací. V poslední části (čl. 46 – 54) upravuje podmínky přistoupení a vypovězení Úmluvy. Dále ukládá povinnost státu dohlížet na dodržování práv dítěte, na opatření ke snížení dětské úmrtnosti, ochranu dětí před mučením, před zbavením svobody, atd. Pokud dochází k nenaplnění těchto základních práv, má Úmluva svůj vlastní kontrolní orgán a tím je Výbor pro práva dítěte (Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluvě o právech dítěte, v platném znění; Bejček, © 2009; detskaprava.cz, © 2011).

Úmluva se skládá ze čtyř okruhů:

- právo na ochranu (právo chránit před diskriminací);
- zájem dítěte (důležitý je zájem a blaho dítěte);
- právo dítěte na život, přežití a rozvoj;
- participační právo (právo vyjádřit svůj názor ve věcech, které se týkají dítěte) (Hubáčková, © 2008).

Důležité je zmínit, že v květnu 2000 byly připojeny k Úmluvě o právech dítěte dva dokumenty, tzv. opční protokoly. První z nich se týká zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, ratifikovaný Českou republikou v roce 2002. Projednávání a podepsání druhého opčního protokolu trvalo o tři roky déle. Druhý dokument souvisí s problematikou komerčního sexuálního zneužívání, tedy s obchodováním s dětmi, dětskou prostitucí a dětskou pornografií (Dunovský, 2005).

1.2.1.1 Jiné mezinárodní dokumenty týkající se lidských práv

- Evropská sociální charta (1961)
- Evropská úmluva o osvojení dítěte (1967)
- Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (1980)
- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (č.62/1987 Sb.)
- Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1984)
- Světová deklarace o přežití, ochraně a rozvoji dětí (1990)
- Úmluva o ochraně dětí ve spolupráci při mezinárodním osvojení (1993)
- Mezinárodní organizace práce č. 182 o zákazu a okamžitém odstranění nejhorších forem dětské práce (č. 90/2002 Sb. m. s.) (Novotný, 2007).

1.2.2 Zákony vztahující se k trestněprávní ochraně mládeže v ČR

Smyslem trestního zákona je chránit zájmy společnosti, práva a oprávněné zájmy osob. Trestné činy proti rodině a dětem jsou v České republice zakotveny v hlavě čtvrté zákona č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník). Předmětem ochrany je především výchova, výživa, tělesný a duševní vývoj mladého člověka (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění; Prouza, 2010).

Novelizací k 1. lednu 2010 došlo k přečíslování paragrafů a upravení určitých trestných činů. Návrh se připravoval patnáct let a měl za cíl nahradit více než 40 let starý trestní zákoník, jehož projednávání a schválení Parlamentem ČR trvalo více než rok (Herdová, © 2009).

1.2.2.1 Trestný čin opuštění dítěte

Dle § 212 tr. zákona

- 1) Kdo opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc, a vystaví je tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.
- 2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nebo smrt (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byl tento trestný čin definován v ustanovení § 195 tr. zákona, jako „opuštění dítěte nebo svěřené osoby“ se stejnou trestní sazbou jako v současné úpravě. Ve druhém odstavci se zvyšuje trestní sazba, je-li spáchán tento trestný čin na dítěti mladším tří let, opětovně, nebo nejméně na dvou osobách se zvýšenou trestní sazbou jeden až pět let. V případě těžké újmy na zdraví způsobené tímto trestným činem byla stanovena sazba dva až osm let, v případě smrti tři až deset let (Prouza, 2010).

1.2.2.2 Trestný čin zanedbání povinné výživy

Dle § 213 tr. zákona

- 1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.
- 2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě až tři léta.
- 3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byl tento trestný čin definován v ustanovení § 196 tr. zákona. Pro naplnění této skutkové podstaty se vyžadovalo zanedbání po dobu delší než čtyři měsíce s trestem odnětí svobody až na dvě léta. Stejná doba byla stanovena ve druhém odstavci s trestem odnětí svobody na šest měsíců až tři léta. Trestní sazba jeden rok až pět let připadala v úvahu v případě spáchání tohoto nedbalostního i úmyslného trestného činu v případě vydání osoby nebezpečí nouze, odsouzení či potrestání za takový trestný čin v posledních třech letech (Prouza, 2010).

1.2.2.3 Trestný čin týrání svěřené osoby

Dle § 215 tr. zákona

- 1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.
- 2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým způsobem nebo na více osobách, nebo
  - b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byl tento trestný čin definován v ustanovení § 198 tr. zákona. V případě prvního odstavce činila trestní sazba jeden rok až pět let. Skutková podstata

tohoto trestného činu podle druhého odstavce se navíc týkala způsobení těžké újmy na zdraví. Ve třetím odstavci byla trestní sazba pět až dvanáct let, je-li tímto činem způsobena smrt nebo těžká újma na zdraví nejméně dvou osob (Prouza, 2010).

1.2.2.4 Trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí

Dle § 215a tr. zákona

- 1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou žijící s ní ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
- 2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - c) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým způsobem nebo na více osobách, nebo
  - d) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byla tato skutková podstata definována v § 199 tr. zákona a týkala se osoby blízké nebo jiné osoby žijící ve společném obydlí. V prvním odstavci činila trestní sazba šest měsíců až tři léta. V dalších odstavcích jsou definice a trestní sazby shodné se současnou úpravou (Prouza, 2010).

1.2.2.5 Trestný čin únosu

Dle § 216 tr. zákona

- 1) Kdo dítě nebo osobu stíženou duševní poruchou nebo duševně nedostatečně vyvinutou odejme z opatrování toho, kdo má podle zákona nebo podle úředního rozhodnutí povinnost o ně pečovat, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.
- 2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch, nebo
  - b) ohrozí-li takovým činem mravní vývoj unesené osoby.

- 3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byl tento trestný čin definován v § 200 tr. zákona jako „únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou“. V prvním odstavci tohoto ustanovení byly objektem děti nebo osoba stížená duševní poruchou (po novelizaci je objektem tohoto trestného činu i osoba duševně nedostatečně vyvinutá). Ve druhém odstavci je trestní sazba jeden rok až pět let. Podle třetího odstavce činí trestní sazba dvě léta až osm let, je-li tento trestný čin spáchán pachatelem jako členem organizované skupiny, způsobil li těžkou újmu na zdraví nebo získá pro sebe nebo jiného značný prospěch. Za způsobení smrti, nebo získání pro sebe nebo jiného prospěchu velkého rozsahu, činila trestní sazba tři až deset let. Podle pátého odstavce byla příprava tohoto trestného činu trestná. (Prouza, 2010).

1.2.2.6 Trestný čin obchodování s dětmi

Dle § 216a r. zákona

- 1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný podobný účel, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.
- 2) Odnětím svobody na dvě až osm let bude pachatel potrestán
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako čin organizované skupiny, nebo
  - b) získá-li takovým činem značný prospěch (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění).

Jedná se o novou skutkovou podstatu (Prouza, 2010).

1.2.2.7 Trestný čin ohrožování výchovy mládeže

Dle § 217 tr. zákona

1) Kdo vydá, byť i z nedbalosti osobu mladší osmnácti let nebezpečí zpustnutí tím, že

- a) svádí ji k zahálčivému nebo nemravnému životu,
- b) umožní ji vést zahálčivý nebo nemravný život,
- c) závažným způsobem poruší svou povinnost pečovat o osobu mladší osmnáct let, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Podle § 201 tr. zákona původní úpravy se tento trestný čin nazýval „ohrožování výchovy dítěte“. Forma zavinění (úmysl i nedbalost) je shodná s novou úpravou. V prvním odstavci písm. d) je uvedena trestná činnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti (tedy vztah rodiče a dítěte). V nové úpravě se již hovoří o mládeži (Prouza, 2010).

1.2.2.8 Trestný čin svádění k pohlavnímu styku

Dle § 17a tr. zákona

- 1) Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne osobě mladší osmnáct let za pohlavní styk s ní, nebo za její pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.
- 2) Odnětí svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ze zavrženíhodné pohnutky,
  - b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu, nebo
  - c) spáchá-li takový čin opětovně (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byl tento trestný čin definován v § 202 tr. zákona. V prvním odstavci se úprava týká dítěte i třetí osoby (v podstatě zprostředkovatele). Podle

druhého odstavce, při stejné trestní sazbě, se tento trestný čin týká činu, spáchaném na dítěti mladším patnácti let (Prouza, 2010).

1.2.2.9 Trestný čin podání alkoholických nápojů mládeži

Dle § 218 tr. zákona

Kdo soustavně nebo ve větší míře podává osobám mladším osmnácti let alkoholické nápoje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění).

Před novelizací byl tento trestný čin upraven v § 204 nazvaném „podání alkoholu dítěti“. Použité slovo dítě, bylo nahrazeno slovy osoby mladší osmnácti let a obrat opakovaně byl nahrazen slovem soustavně (Prouza, 2010).

§ 218a tr. zákona (opakovaně a ve větší míře) doplňuje trestný čin o podávání alkoholu a anabolik mládeži. Upřesnění pojmu anabolické látky je provedeno v ustanovení v § 218b (stanoví vláda nařízením) (Prouza, 2010).

1.2.3 Další paragrafy a zákony týkající se ochrany nezletilých

Vedle zkoumané trestné činnosti obecně platí úprava trestního zákoníku, která poskytuje ochranu všem, tedy i dětem, které se staly objektem trestné činnosti. Jedná se např. o trestné činy vraždy, krádeže, podvody, ublížení na zdraví, násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, neposkytnutí pomoci atd. (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

1.2.3.1 Trestný čin šířená pornografie

Trestný čin šíření pornografie podle § 191 zákona. č. 40/2009 Sb. v platném znění má za úkol chránit mravní výchovu mládeže a též mravopověstnost dospělých. Toto ustanovení omezuje právo na svobodu projevu, vyhledávání a šíření informací týkající se pornografie. Má dvě skutkové podstaty, první se týká tvrdé pornografie a druhá prosté pornografie ve vztahu k osobám mladším 18 let. Trestný čin spočívá v rozšiřování, zveřejňování pornografického díla a též jeho dovážení, nabízení

či přenechání dětem (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění; Novotný, 2007).

1.2.3.2 Sociálně-právní ochrana dětí

Objektem zákona č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je dítě, které vymezuje jako nezletilou osobu. Má za účel obnovovat narušené funkce v rodině a působit tak, aby došlo k jejich zlepšení. Dále chrání práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu a též hájí zákonné zájmy včetně ochrany majetku dítěte (Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

1.2.3.3 Zákon o rodině

Zákon o rodině č. 94/1963 Sb. v České republice je dalším důležitým souborem právní ochrany dítěte. Podle § 31 odst. 1 vymezuje a upravuje poměr mezi rodiči a dětmi. Stanoví rodičovskou zodpovědnost, pod kterou se rozumí souhrn práv a povinností při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, tělesný, emoční, rozumový a mravní vývoj a povinnost zastupovat nezletilé dítě například při spravování jeho jmění. Rodičovská zodpovědnost náleží oběma rodičům, jež mají tři důležité úkoly: dohled, koordinace jednání dítěte a hájení jeho zájmů (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění; Holub, 2007).

1.3 Aktuální jevy trestné činnosti páchané na mládeži

1.3.1 Syndrom CAN

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte pochází z anglického jazyka (Child Abuse and Neglect). Definice syndromu CAN byla určena Zdravotní komisí Rady Evropy v roce 1992. V řadě učebnic je vymezen jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoliv nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby (Veselý, 2011).

Ze společenského hlediska je tento čin neakceptovatelný a lze jej chápat jako souhrn negativních důsledků špatného zacházení s dítětem. Symptomy, které vznikají jako následek aktivního ubližování či nedostatečné péče, jsou důsledkem toho, že dítě trpí a to z důvodu zanedbávání jeho životních potřeb. Pachateli jsou nejčastěji rodiče nebo další členové rodiny, jež vědomě zneužívají své fyzické síly a psychické nadřazenosti nad dítětem. Takovéto případy není snadné odhalit a počty obětí jsou tudíž nepřesné. Odborníci, zabývající se touto problematikou, odhadují, že v současné době takto trpí skoro 2% dětí (Vágnerová, 2008).

Syndrom CAN se rozděluje na zanedbávání, fyzické a psychické týrání a sexuální zneužívání. Dále obsahuje zvláštní formy, mezi které patří rituální, systémové a organizované týrání a zneužívání (Dunovský, 1995).

1.3.2 Formy a projevy syndromu CAN

1.3.2.1 Fyzické týrání

Podle Zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 se za fyzické týrání považuje vědomé tělesné ubližování dítěti i nezabránění takovému zacházení s dítětem. Zahrnuje vedle hrubého útoku na dítě, jehož důsledkem je tělesné zranění, trvalé poškození nebo dokonce úmrtí dítěte, také pravidelné tělesné trestání užívané jako převažující výchovný prostředek. Dále pak všechny akty násilí na nezletilých, u nichž dochází k poraněním orgánů či poškozením jejich funkcí (Hubáčková, ©2008).

Fyzické týrání dětí se rozděluje na dvě složky – aktivní a pasivní. Formy aktivního týrání se projevují nejčastěji neadekvátním bitím (nejen rukou ale i pomocí

nástrojů jako je například vařečka), opařením, popálením, škrcením, dušením, poutáním, kopáním či podáváním drogy nebo alkoholu. Toto jednání může skončit drobným poraněním, v horším případě tragicky-smrtí (Voňková, Huňková, 2004).

Hranice mezi fyzickým trestáním a týráním je velice tenká, tudíž se tento rozdíl vymezuje takto: „*Tělesný trest je tělesným týráním, dochází-li k potrestání za pomoci předmětu, je-li bytí směřované na citlivé části těla (hlava, břicho, oblast genitálií, plochy a dlaně), nebo také tehdy, zůstávají-li na těle stopy po ránách (modřiny, škrábane, pohmožděniny, apod.)*.“ (Vaníčková, 2004, s. 31)

1.3.2.2 Zanedbávání

Při zanedbávání dochází k pasivnímu fyzickému a psychickému týráním, jež má za následek nedostačující uspokojování základních potřeb dítěte. Za příčinu je možno považovat omezení vzájemného působení mezi činiteli, tedy mezi rodičem a dítětem. Nejčastější výskyt podle odborníků je v sociálně slabých a dysfunkčních rodinách. V těchto případech se jedná o úmyslné ale i neúmyslné zanedbávání péče. Děti trpící takovým projevem týráním, bývají často nějakým způsobem znevýhodněné – např. postižené. (Vágnerová, 2008)

Dunovský (1995) ve své knize stanovuje a charakterizuje formy zanedbávání:

- zanedbání zdravotní péče;
- nedostatek výživy;
- nedostatek ochrany, přístřeší a ošacení;
- vykořisťování dětí formou nucené práce.

1.3.2.3 Psychické týráním

Jedná se o takové chování osoby, které nepříznivě působí nejen na emoční vývoj dítěte, ale i na jeho vývoj chování. Citové násilí má mnoho forem, jednou z nich je verbální atak (ponižování, pohrdání, nadávání či zavrhování). Odborníci se shodují, že tato forma týráním se těžko diagnostikuje, jelikož není viditelná, poškozená je psychika dítěte. Příčinou bývá dysfunkce rodiny nebo nepřiměřené ambice rodičů či vychovatelů. Prvním faktorem určující citové násilí v časně adolescenci je náhlé

zhoršení prospěchu, na které může navázat záškoláctví. Psychické týrání se u dospívajících dětí projevuje drogovou závislostí, gamblerstvím, sexuální promiskuitou či prostitucí. Úskalí spočívá v obtížném rozpoznávání a ve skutečnosti, že toto jednání není chápáno jako trestný čin, a tudíž jej nelze sankcionovat (Lebl, Provazník, Hejčmanová, 2007).

Jak uvádí Vaníčková (2009) zdravotnická komise Rady Evropy rozšířila psychické týrání o:

- ústrky a odmítání;
- terorizování;
- využívání korumpování;
- odmítání citové odezvy;
- izolace;
- nezájem o výchovu.

1.3.2.4 Sexuální zneužívání

Závažná a zároveň aktuální problematika, která se v posledních letech stává čím dál tím více náplní daných odborníků, je sexuální zneužívání nezletilých. Definice tohoto činu byla formulována Radou Evropy v roce 1992. Za sexuální zneužití dítěte se podle Halfarové (1995, s. 72) *považuje nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, či činnosti a chování, též zahrnuje jakékoliv sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoliv, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoliv, kdo se s dítětem dostane do nějakého styku. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný, či neodborný pracovník, či cizí osoba.* Lebl, Provazník a Hejčmanová (2007) ve své knize uvádí, že tento čin se obtížně odhaluje a prokazuje, jedním z důvodů může být vyhrožování nebo citové vydírání agresora.

Sexuální zneužívání má dvě formy. Jednou z nich je kontaktní sexuální chování, dělí se na nepenetrativní aktivitu, která obsahuje dotýkání, mazlení na genitálu nebo prsou (přes oblečení nebo na nahé tělo), rukou nebo jiným předmětem, a na penetrativní aktivitu, ve které dochází k sexuálnímu proniknutí do genitálu prsty nebo jiným předmětem. Penetrativní aktivita má tři způsoby sexuálního kontaktu – orální, anální a

genitální. Při nekontaktním chování dochází k verbálním sexuálními návrhům, sexuální exploataci, čímž se rozumí zneužití nezletilého pro pornografii. Dále pak k masturbaci, exhibicionismu, či pozorování nahého dítěte (Malá, 1995).

Lebl, Provazník a Hejmanová (2007) rozdělili intenzitu sexuálního zneužívání do třech úrovní. První stupeň je zároveň stupněm nejlehčím, do kterého spadají polibky a doteky na intimní partie. Ve středním stupni už dochází k manipulaci s pohlavními orgány a nejtěžší úroveň obsahuje všechny druhy pohlavního styku.

1.3.3 Münchhausenův syndrom by proxy

Tento syndrom byl poprvé popsán v roce 1951 a dostal pojmenování po známém Baronu Prášilovi, který je v zahraničí znám jako baron von Münchhausen. V české odborné literatuře se objevil až v roce 1985 v práci Martena. Pokud se zabýváme tímto případem u dětí, mluví se o „v zastoupení“, tím se chápe zastoupení osobou blízkou - rodičem. Záměr spočívá v úmyslném vymýšlení nebo stimulaci somatického nebo duševního onemocnění, ať už matkou či otcem. Důvodem je získání pozornosti lékaře a nálepky obětujícího a pečujícího rodiče. Dítěti je ubližováno jak po psychické, tak i po duševní stránce a může dojít až k fatálním poškozením. Odborníci odhadují, že tento syndrom končí až v jedné pětině smrti (Matějček, 1995; Vágnerová, 2004).

1.3.4 Komerční sexuální zneužívání

V cizojazyčné literatuře je tento pojem označován jako „Commercial Sexual Exploitation of Children“. Na světovém kongresu proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí ve Stockholmu byla přijata tato mezinárodní definice, která je vymezena jako: „*Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturálních mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely*“ (Milfait, 2008, s. 11). CSEC obsahuje hlavní tři formy - dětskou prostituci, dětskou pornografii a obchod s dětmi pro sexuální průmysl nebo pro jiné účely (adopce, dětská práce, prodej orgánů) (Dunovský, 2005; Vaníčková, 2005).

V české společnosti bylo toto téma dosti tabuizované. Až v 60. letech minulého století se začaly řešit otázky týkající se komerčního sexuálního zneužívání. Nebyl tu

totiž nikdo, kdo by se zabýval tak závažným problémem. V posledních letech se o tuto problematiku začíná vedle odborníků zajímat i laická veřejnost, které se dotýká, že tento trestný čin vážně porušuje dětská práva. Jde o spojení asociálních a antisociálních jevů všech zúčastněných osob, jež se podílí na vážném poškození kvality vývoje dítěte až do dospělosti (Dunovský, 2005).

Komerční sexuální zneužívání dětí je ve stejné míře nebezpečné pro obě pohlaví a obvykle bývá výsledkem činnosti několika pachatelů, kteří tvoří cíleně organizovanou síť zneuživatelů. Jedná se o opakující se akt, který nemusí být spojený s návykem na drogy (Vyhnálková, © 2010).

1.3.5 Dětská prostituce

Prostituce pochází z latinského slova “prostituere“, které znamená nabízet se, představovat se. Vymezuje se jako nabízení či využívání dítěte k provádění sexuálních aktivit za peníze nebo jinou odměnu. Odborníci prostituci dělí podle několika kritérií. Mezi nejdůležitější patří dvě hlavní rozdělení. První kritérium je vymezeno pohlavím – mužské, ženské a dětské. Druhé kritérium obsahuje prostředí, v jakém se prostituce provádí (Chmelík, 2003).

Největší rozmach dětské prostituce v České republice začal až po roce 1989 v souvislosti s otevřením hranic. Řešení tohoto problému u nás komplikuje skutečnost, že obecná prostituce není považována za trestný čin. Justice tak musí kooperovat s jinými trestnými činy (např. kuplířství), které s prostitucí úzce souvisejí. Oběťmi dětské prostituce bývají často nezletilé osoby ze sociálně slabých a neúplných rodin, se kterými je často špatně zacházeno. V České republice se výskyt předně soustřeďuje do velkých měst a rovněž do blízkosti hranic. Místa s největší přítomností prostituce osob mladších 18 let bývají ulice a silnice. Mimo jiné se též prostituce provozuje na dalších veřejných prostranstvích, v hotelích, bytech či diskotékách. Stěžejní situací je skutečnost, že osoba starší 15 let má právo si do jisté míry svobodně rozhodovat o svém životě, oproti tomu u osob mladších 15 let jde o trestný čin (Dunovský, 2005).

1.3.5.1 Formy dětské prostituce

Formy dětské prostituce se vzájemně prolínají, ale přesto jsou rozděleny na:

- čistou formou – prostituce sama o sobě;
- dobrovolnou – prostituce pro peníze či zábavu;
- přinucenou – přinucení jinou osobou (cizí nebo blízkou);
- účelovou:
  - organizovaná – založena na organizaci, vyhledávání a získávání dětí;
  - rituální – v rámci rituálních praktik v sektách;
  - institucionální – dospělí, kteří využívají své vedoucí postavení v institucionálním začlenění (Milfait, 2008);
- heterosexuální;
- homosexuální (Vaníčková, 2005).

Osoby provozující prostituci jsou dále děleny do pěti kategorií podle místa působení a úrovně poskytovaných služeb:

a) **kategorie – prostituce privátní**

Jsou osoby provozující prostituci s menší a stálou klientelou. Jde o prostituci „na úrovni“, většinou s vysoce postavenými a movitými zákazníky. Doprovází a zároveň reprezentují klienta na veřejnosti, při jeho společenských událostech. Komerční sex se zpravidla poskytuje v soukromí drahých bytů.

b) **kategorie – prostituce hotelová**

Jde o podobnou skupinu osob provozující prostituci jako v kategorii a). Liší se tím, že jejich zákazníci nebývají zcela stálí. Obvykle to jsou cizinci, proto se v této kategorii objevují vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří ovládají cizí jazyk.

c) **kategorie – prostituce bytová**

V této kategorii je široký vzorek prostituujících osob, lze sem zařadit i dětskou prostituci. Na bytové prostituci se často podílí třetí osoba označována jako kuplíř. Kuplířem a zároveň pachatelem bývá většinou někdo z rodiny (např.

manžel, otec, bratr, atd.). Tento druh prostituce je v některých případech úzce spjat s organizovaným zločinem, kdy obvykle bývá obětí, která byla v prvopočátku zlákaná nabídkou sexuálního aktu, okradena. Můžeme sem zařadit vysoké procento studentů/studentek, kteří si tak přivydělávají. Mezi další ohrožené skupiny patří mentálně retardované osoby. Do této kategorie spadají i eskort služby nebo nabídky komerčního sexu prostřednictvím internetu.

d) kategorie – prostituce barová

Hlavní prostředím jsou erotické a masážní salony, sexbary a další podniky nabízející noční zábavu. Většinou se jedná o cizinky, které se staly obětí a tuto činnost vykonávají z donucení. V této kategorii komerčního sexu se v hojné míře vykytují osoby mladší 18 let.

e) kategorie – prostituce pouliční, silniční

Tato kategorie má tři hlavní znaky – rychlost, anonymitu a nejlevnější sex. Jde o rizikovou skupinu poskytující prostituci z důvodu závislosti na drogách a nízkého věku. Jako v předchozí kategorii se i zde vyskytuje třetí osoba - kuplíř, který získává z prostituce profit. Osoby prostituující jsou rozmanité. Mají nízký stupeň vzdělání, jsou sociálně nezralé, lehce manipulovatelné, mohou být i s vysokoškolským vzděláním. Výjimkou nejsou ani matky s dětmi, které jsou často třetími osobami nuceni a týráni. V této kategorii je největší počet prostituujících osob mladších 18 let (Chmelík, 2003 In Vaníčková, 2005).

Jednou z hlavních příčin prostituce je ekonomická situace rodiny nebo nezletilého. Děti na útěku jsou donuceni vykonávat prostituci z důvodu přežití, proto často poskytují sex za protislužbu (jídlo, ubytování, kapesné). Další důvodem je tzv. emocionální nouze, kdy oběti hledají lásku, důvěrný vztah, pomoc nebo bezpečí a jsou za to ochotny poskytnout své tělo. Dalším důvodem prostituce je získání peněz za účelem pořízení značkového oblečení a zároveň zlepšení postavení dítěte ve skupině, aby nedošlo k vyloučení. Důležité je zmínit, že pachatelé úmyslně podávají obětem drogy, aby byly povolné a získaly si na ně návyk (Milfait, 2008).

1.3.6 Dětská pornografie

„Dětskou pornografií chápeme jakékoliv zobrazení dítěte, které se účastní skutečné nebo předstírané explicitní sexuální aktivity, ať již je to jeho zpodobnění provedené jakýmkoliv způsobem, a rovněž jakékoliv zpodobnění sexuálních orgánů dítěte, určené primárně k sexuálním úkonům“ (Dunovský, 2005 s. 23).

Ve světě, nevyjímaje Českou republiku, tento fenomén nadále vzrůstá díky technologickému vývoji, ve kterém se dětská pornografie šíří prostřednictvím internetu. Na základě těchto závažných skutečností bylo definováno na 1. světovém kongresu proti komerčnímu sexuálnímu vykořisťování dětí jako riziko číslo jedna pro Evropu a Severní Ameriku. Různé studie uvádí, že sexuální byznys má stejný výnos jako obchod se zbraněmi a drogami. Oproti tomu zastánci pornografie se hájí argumenty, že je značně obtížné vymezit hranici mezi pornografií a uměním. Brání se tím, že sexuálně stimulující výtvořky mohou stimulovat pouze sklony, které byly u daného jedince již před výstavou pornografií přítomny. Výrobci dětské pornografie jsou si vědomi zákazu výroby a distribuce, proto zneužívají k výrobě mladé dospělé osoby se vzhladem i postavou dítěte, ale i takové jednání je chápáno jako sexuální zneužití (Vaníčková, 2005; Milfait, 2008).

1.3.6.1 Formy dětské pornografie

Formy jsou definovány jako jakýkoliv zvukový, nebo obrazový materiál zobrazující dítě či děti jako sexuální aktéry nebo objekty. Obrazová pornografie je zobrazení nezletilého při výslovně sexuální činnosti, oproti tomu zvuková pornografie používá zvukové prostředky užívající dětský hlas za účelem uspokojování uživatele (Vaníčková, © 2009).

Podle trestního zákona je výsledkem takového jednání pornografické dílo, které může mít různou podobu – písemnou, obrazovou, nosiče zvuku, zobrazení či jiného předmětu ohrožující mravnost. Dále rozlišuje pornografii prostou a tvrdou. V prosté pornografii jde o přenechání, nabízení nebo zpřístupnění pornografického díla osobě mladší 18 let. Zobrazení obnaženého dítěte, nebo snímky, které zachycují polohy

sexuálního styku předstíraného nebo skutečného, je považováno za tvrdou pornografii (Novotný, 2007).

1.3.7 Obchod s dětmi

Tato koncepce byla dříve označována jako sexuální turistika nebo mobilita dětí a žen. Na 1. světovém kongresu ve Stockholmu se tento pojem upravil na oficiální označení „komerční sexuální vykořisťování dětí“. Druhý Světový kongres, který se uskutečnil v Jokohamě, pomohl rozšířit obsah tohoto fenoménu na prodej dětí nejen v sexuálním kontextu, ale i v nesexuálním (např. prodej orgánů dítěte). Obchod s dětmi je obecně organizován dealery – dítě rovná se zboží (Dunovský, 2005).

Miltfait (2008) říká, že obchod s dětmi může mít různé podoby:

- **Pracovní vykořisťování** - dítě vykonává těžkou a nebezpečnou práci (např. na plantážích, v dolech). Je drženo proti své vůli v izolaci a často bývá použito k dlužné práci. Jeho rodina za něj pak dostane platbu, a náklady i úrok se odečítají z příjmu dítěte ve vysokých částkách, které neumožní zaplatit dluh nebo vykoupit dítě.
- **Zneužívání při práci v domácnosti** - pachatelé nalákají rodiče příslibem, že jejich dítě bude mít možnosti dobrého vzdělání či lukrativního zaměstnání.
- **Sexuální vykořisťování** – se odehrává v nevěstincích, v klubech se striptýzem, prostřednictvím prostitučních gangů či výrobě pornografických materiálů. Děti jsou zneužívané obchodníky, kuplíři či zákazníky v sexuálním průmyslu.
- **„Vojenské povinnosti“** - týká se to zejména dětí žijících v zahraničí v bojové zóně, kde dochází k ozbrojeným konfliktům. Jsou využívány jako bojovníci, nosiči, poslové, kuchaři nebo k sexuálním službám.
- **Ekonomické sňatky** – k těmto sňatkům zpravidla dochází v chudých rodinách, kde je dívka často provdána za staršího bohatého pána. U mužů jde často o migranty, kteří hledají manželky za účelem získání státního občanství v jiné zemi.
- **Nezákonná adopce** - hlavním důvodem proč se tak děje, je rostoucí poptávka po adopci. Své děti vědomě prodávají matky ze zemí třetího světa.

- **Žebrání** - vykořisťovatel nutí děti k žebvání nebo k prodeji zboží. Často je mrzačí, aby vyvolal lítost a tím větší štědrost.
- **Obchod s lidskými orgány.**

1.3.8 Kyberšikana

Je považována na celém světě za novodobý fenomén, který se vyvinul jako nová forma šikany a obtěžování. Název byl převzat z anglického slova „cyberbullynig“. Samotná šikana zahrnuje fyzickou či psychickou agresi založenou na nerovnováze moci vůči jednotlivci nebo skupině. Projevuje se přímo fyzickou nebo slovní agresi, čímž se odlišuje od kyberšikany (Slonje, Smith, © 2008).

Autoři Hinduja a Patchin (2009) ve své knize vymezují kyberšikanu jako úmyslné ubližování pomocí počítačů, mobilních telefonů a dalších elektronických zařízení. Touto cestou se agresori stali mnohdy nedotknutelnými z důvodu informační a komunikační technologie, jež jim umožňuje dostatečný prostor a anonymitu.

Některé formy kyberšikany spadají do oblasti trestných činů, jimiž se mohou vyznačovat například útočné, obtěžující zprávy nebo e-maily. Dále pak zakládání stránek urážejících obětí nebo zveřejňování nahraných ponižujících videí. Kyberšikana má mnoho různých podob, z nichž nejzávažnější v oblasti trestné činnosti páchané na mládeži jsou tzv. kybergooming, happy slapping a sexting (Rottová, Kovářová, Mateláková, 2009).

1.3.8.1 Kybergooming

Do českého jazyka můžeme tento termín přeložit jako „kyberkrášlení“. Jde o záměrné jednání jedince, který o sobě cíleně uvádí zkreslené informace. Nejčastějším případem je klamání o svém věku. Na základě těchto nepravdivých informací se snaží s obětí navázat kontakt a následně ji zmanipulovat, aby souhlasila s osobní schůzkou. Děje se tak prostřednictvím internetových seznámk, mobilních telefonů nebo nejrozličnějších sociálních portálů. Tímto záludným jednáním využívá jak naivity obětí (nejčastěji dětí z důvodu snadného zmanipulování), tak i touhy najít si partnerský nebo přátelský vztah. Promyšlená taktika se zakládá na dlouhodobém kontaktu s obětí, čímž postupně odstraňuje nedůvěru a zároveň se s ní snaží navázat jakýkoliv vztah.

Manipulace se odehrává v delším časovém horizontu, aby zmizely pochybnosti ze strany nezletilých (nebudobet.cz, ©2010).

Vaníčková (2009) ve své publikaci uvádí pět fází kybergoomingu:

- a) vzbuzování důvěry;
- b) uplácení formou darů;
- c) vyvolání citové závislosti;
- d) osobní setkání;
- e) sexuální obtěžování, které mnohdy končí zneužitím.

1.3.8.2 Happy slapping

Vznikl přibližně před třemi lety ve Velké Británii. Patří mezi nové druhy šikanování a překládá se do českého jazyka jako „spokojené fackování“. Tento jev je spojen s postupně vyvíjející se technologií mobilních telefonů či fotoaparátů, které dokážou nahrávat videa, která jsou následně vložena na internet. Obětí může být náhodná osoba či vytipovaný jedinec. Jde o nečekané fyzické napadení jedince, při kterém další osoba tento akt nahrává na mobilní telefon nebo kameru a následně toto video umístí na internet. Za účel si klade pobavení nejen hlavních aktérů ale i blízkého okolí oběti, například spolužáky a kamarády (nebudobet.cz, © 2010).

1.3.8.3 Sexting

Pojem sexting (sextování) označuje elektronické rozesílání textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem. Tyto fotografie a videa vznikají nejčastěji mezi partnery, kteří tak činí pro zábavu nebo pro zpestření svého sexuálního života. Sexting nejčastěji vzniká až po rozpadu vztahu, kdy se jeden z partnerů mstí své bývalé přítelkyni či bývalému příteli. Způsoby zveřejňování materiálů jsou různé. Někteří intimní fotky, které byly pořízené v době trvání vztahu, umisťují na internet. Jiní je rozesílají prostřednictvím mobilního telefonu či e-mailem. Patří mezi noxřvodobé fenomény šikanování. Takto zdiskreditované osoby si často neuvědomují, že tento choulostivý materiál může být v budoucnu použit proti nim.

Oběti starší 15 let mohou mít pohlavní styk, ale šíření kompromitujících fotografií či videí je trestné (sexting.cz, ©2009).

1.4 Pachatelé

1.4.1 Pachatel a trestní odpovědnost

Podle § 22 zákona č. 40/2009 Sb. pachatelem trestného činu je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Pokud trestný čin spáchalo více osob, jde o spolupachatele. Zákon dále rozděluje pachatele podle věku. Pokud je pachatelem mladistvý, tedy osoba ve věku od 15 do 18 let dle zákona č. 218/2003 Sb., v platném znění, nespáchá trestný čin ale pouze tzv. provinění (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění; Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění).

Pokud je pachatel trestně odpovědný, je zároveň i trestně postižitelný. Trestní odpovědnost má svá kritéria. Musí být spáchán trestný čin, pachatel/é musí být starší patnácti let a též musí být příčetný (Jelínek, Melicharová, 2005).

1.4.2 Vlivy na osobnost pachatele

Kongenitální předpoklady (dráždivost, impulzivita) mají podstatný význam na kriminální chování, resp. na osobnost pachatele, které vede ke způsobu, jak bude dotyčný reagovat. Z hlediska neurofyzologie bývá často podmíněna právě zvýšená predispozice k asociálnímu jednání. Odhaduje se, že z 50 % jsou tyto sklony geneticky podmíněné. Některé vznikají již v prenatálním věku na základě poškození CNS. Další vliv na kriminální chování jedince má prostředí, v němž žije. Každé prostředí určitým způsobem ovlivňuje jistý typ chování, které se tím buď zvyšuje, nebo naopak snižuje, až blokuje. Pokud jsou rodiče zločinci, hrozí riziko, že potomci budou přejímat jejich vzorce chování. V těchto případech jde o spojení genetických a sociálních vlivů. Všechny vážné negativní zkušenosti, které jedinec prožije ve svém raném věku, vytváří předpoklady k nežádoucímu chování. Osoby, které páchají trestné činy, měly „špatné“ rodiče, a tudíž se i oni stávají rovněž „špatnými“ rodiči. Posledním vlivem jsou tzv. okolnostní faktory, které vychází z dané situace. Důležitou roli zde hraje dostupnost cíle, snadnost či nepřítomnost někoho dalšího (Vágnerová, 2008).

1.4.3 Pachatelé sexuálních činů

Statistiky sexuálního zneužívání ukazují převahu mužské populace a to v 85 %, zbylých 15 % patří ženám, které bývají podle kriminálně policejní praxe většinou spolupachatelky. Obecné vnější znaky pachatelů sexuálních činů, podle nichž by laik mohl rozpoznat jedince, kteří sexuálně zneužívají děti, neexistují. Veřejnost má často mylné představy o osobě, která je pachatelem těchto činů. Podle nich jde ve většině případů o monstra, která postávají a číhají na děti v blízkosti parků nebo opuštěných ulic, ale opak je pravdou. Důležité je si uvědomit, že ne každý pedofil zneužívá děti či se na nich dopouští násilí. Ve skutečnosti se pachatelé chovají ke své oběti velmi mile a zdvořile. Pokud hovoříme o pachatelích komerčního sexuálního zneužívání, je nutno podotknout, že se snaží mít obraz pravých přátel. Tyto jedinci jsou dokonale organizováni, přistupují šikovně na dětské způsoby myšlení a díky těmto poznatkům ví jak s dětmi zacházet. V jiných případech jde o pachatele, kteří patří do úzkého sociálního okolí dítěte a to v roli otce, otčíma nebo blízkých známých rodiny. Pouze v minimálních případech jde o úplně cizí osoby (Milfait, 2008).

Weiss (2005) ve své knize uvádí, že někteří pedofilové vyhledávají rozvedené nebo svobodné matky vychovávající nezletilé děti a často se s nimi žení. Tento podnět nemusí být v každém případě úmyslný, nicméně vede k sexuálním aktivitám s nevlastními dětmi.

1.4.4 Typologie pachatelů sexuálního zneužívání

Milfait (2008) stanovil osm typů pachatelů sexuálního násilí na dětech.

- **Oidipovský pachatelé** – odměňují dítě neobvyklou náklonností a tím se snaží získávat důvěru a odstranit stud jedince. Tito pachatelé svádí svou oběť a bez povšimnutí dosahují vytyčeného cíle.
- **Infantilní pachatelé** - jedná se o skupinu osob, která ve svém raném věku prožila hluboký sexuální stimul a nadále se i v dospělosti vrací k pudovému uspokojování. Infantilnímu typu pachatele stačí pouze vidět nahé děti nebo dospívající.

- **Senilní pachatelé** – postarší muži představují velký počet pachatelů zaměřujících se na děti školního věku. Hlavní role se přisuzuje vyhasínající sexuální potenci, jejichž stimulací je právě dospívající jedinec. V těchto případech může dojít nejen k sexuálnímu obtěžování, ale i k focení jejich obnažených nebo nahých fotek.
- **Duševní pachatelé** – mezi těmito pachateli bývá málo těch, kteří páchají zločiny. Nejsou schopni rozeznat realitu, a tudíž vnímat věk dospívající oběti.
- **Pubertální pachatelé** – pokud se nerozvine zralá sexualita, bude se pachatel k uspokojování svých sexuálních tužeb pokoušet vytvářet prostředí pubertálního věku. Ze všech jmenovaných typů jsou si tito jedinci nejméně vědomi svých činů.
- **Nevypočitatelný typ** – zneužívají děti a mladistvé vědomě a cíleně. Nelze je blíže charakterizovat z důvodu nevyzpytatelných motivací.

1.4.5 Typologie pachatelů dětské prostituce

Dříve se dětská prostituce zkoumala více z pohledu ženského pohlaví a tím unikala pozornost zkoumat podněty mužů kupující si sex mladých dívek. Veřejnost se nad touto skutečností nepozastavovala a takové jednání chápala jako přirozenou mužskou potřebu. Postupem času se ukázalo, že klienti mladých dívek jsou nejčastěji ze střední společenské vrstvy, vzdělaní, movití a slušně oblečení otcové od rodin. Tento fakt vyvrátil mýty, které do té doby hovořily o klientech jako o zvrhlících, podivínech a osamocených mužích (Vaníčková, 2005).

Muži kupující si dětskou prostituci se dají rozdělit do pěti kategorií:

- frustrovaní muži v manželství;
- mladí muži bez trvalého partnerského vztahu;
- muži s trvalým partnerským vztahem;
- muži mající problémy se sexuálním životem;
- muži, kterým slouží sex k tomu, aby dosáhli jistého chování a určitých pocitů (Mansson, 2002 In Vaníčková, 2005).

1.5 Organizace zabývající se ochranou nezletilých v ČR

Organizace zabývající se ochranou nezletilých mají široké zastoupení v České republice. Většinou jde o neziskové organizace, které pomáhají nezletilým v tísní. Existují zde sítě linek důvěry, které poskytují konzultační činnost a mají informace a kontakty na psychosociální služby v regionu jako jsou například PPP, OSPOD, občanské sdružení, krizová centra psychosociální pomoci, pracoviště klinických psychologů apod. (Hanušová, 2005).

1.5.1 Fond ohrožených dětí

Fond ohrožených dětí je důležité občanské sdružení založené v roce 1990 za účelem pomáhat týraným, zneužívaným, zanedbávaným a opuštěným dětem po celé České republice. K dnešnímu roku má 27 poboček na celém území, rovněž i v Českých Budějovicích. Hlavní směry činnosti FOD jsou:

- terénní sociální práce, pomoc týraným dětem a případná sanace rodiny;
- krizová linka pro mladé matky tající těhotenství a porod;
- vyhledávání náhradních rodin;
- Klokánek – rodinná alternativa ústavní péče;
- azylové domy pro rodiny a mládež bez domova;
- poradenská a hmotná pomoc;
- osvěta (fod.cz, © 2009).

1.5.2 Dětské krizové centrum

Dětské krizové centrum založil prof. MUDr. Jiří Dunovský, DrSc. v roce 1992. Dříve se toto občanské sdružení nazývalo „Sdružení proti násilí na dětech“. Zaměřuje se hlavně na problematiku syndromu CAN v rozsahu prevence, diagnostiky i v oblasti terapie. Sdružení 24 hodin denně po celý rok provozuje telefonickou a internetovou linku důvěry. Je určena pro děti i rodiče, kteří se setkali s problematikou syndromu CAN. Jejich činnost spočívá v:

- pomoci rodičům při řešení problémů související s péčí o dítě;
- vyhledávání dětí;

- poskytování poradenství;
- pořádání přednášek;
- činnosti zaměřené na ochranu dětí před škodlivými vlivy (dkn.cz, ©2002).

1.5.3 Bílý kruh bezpečí

Občanské sdružení bylo založeno v roce 1991. Jeho hlavní náplní je pomoc a podpora obětem trestných činů. Existuje 13 poraden BKB, které jsou rozmístěny po celé České republice včetně Českých Budějovic. Sdružení poskytuje tyto činnosti:

- odbornou a bezplatnou pomoc obětem a svědkům trestných činů;
- psychologické, sociální a právní poradenství;
- telefonickou krizovou pomoc a službu intervenčního centra (bkb.cz, ©2009).

1.5.4 Linka bezpečí dětí a mládeže

Významné sdružení založené v roce 1994 s cílem pomoci v obtížných životních situacích a každodenních starostech dětem a mladým lidem, které se vyskytli v takové situaci. Sdružení je členem celosvětové asociace dětských linek důvěry (Child Helpline International) a je pověřeno k výkonu sociálně-právní ochrany dětí v České republice. Linka bezpečí je bezplatná telefonická krizová pomoc dostupná z pevných linek i mobilních telefonů, která slouží 24 hodin denně dětem a dospívajícím do 18 let, resp. studentům do 26 let. Sdružení provozuje:

- Linku bezpečí;
- Linku vzkaz domů – mohou zavolat pouze osoby mladší 18 let, pokud je vyhodili nebo utekli z domova. Na základě prosby klienta, mohou pracovníci předat vzkaz rodičům;
- Internetovou linku – určeno pro děti a dospívající, kteří nemohou využít telefon;
- Chat linky bezpečí – je časově omezen (1 hodina a 30 minut pro jednoho klienta);

- Rodičovskou linku, která vznikla v roce 2011 a nabízí telefonickou krizovou intervenci rodičům a ostatním členům rodiny a jako jediná je placená (linkabezpeci.cz, © 2010).

1.5.5 Projekt E-bezpečí

Projekt E-bezpečí vznikl v roce 2008 Centrem prevence rizikové virtuální komunikace pod Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci. Cílem je prevence, vzdělání, výzkum a osvěta rizikového chování na internetu. Zaměřují se na žáky základních škol, učitele, metodiky prevence, policisty, vychovatele, pracovníky OSPOD a rodiče. Podílí se na realizaci celorepublikového výzkumného šetření v oblasti internetu a též provozují online poradnu. Zaměřuje se především na:

- kyberšikanu;
- sexting;
- kybergrooming;
- kyberstalking;
- rizika sociálních sítí;
- hoax a spam;
- zneužití osobních údajů (Kopecký, © 2008).

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části této práce je zmapovat aktuální problémy trestné činnosti páchané na mládeži z dostupné literatury a informačních zdrojů. Praktická část si klade za úkol v okrese Český Krumlov zjistit, pomocí kvantitativního výzkumu, zastoupení mužského a ženského pohlaví pachatelů, a zda oběti útočníky znají.

2.2 Hypotézy

H1: Mezi pachateli trestné činnosti páchané na mládeži převažuje mužská populace nad ženskou populací.

H2: Oběti, na kterých byl spáchán trestný čin, znají pachatele.

3 METODIKA

3.1 Použitá metodika

Pro vypracování výzkumné části bakalářské práce jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu realizovanou pomocí dotazníkového šetření (viz příloha č. 1). Před rozdáním dotazníku jsem provedla pilotní výzkum, při kterém jsem zjišťovala jeho nedostatky a srozumitelnost pro vybraný vzorek.

Výzkum probíhal od dubna do května 2012, kdy jsem oslovila dvě základní školy. První je sídlem v Českém Krumlově a druhá ve Velešíně. Cílovou skupinou respondentů byli žáci z 6. až 9. tříd, tedy mládež ve věku 11 až 15 let. V úvodu tiskopisu jsem se respondentům představila, informovala o účelu získaných dat a též je ubezpečila, že se jedná o anonymní sdělení. Dotazník obsahoval patnáct otázek, z nichž některé byly otevřené, polootevřené a uzavřené. První dvě otázky byly identifikační (pohlaví, věk), otázka č. 3 se zaměřila na zkušenost dotazovaných s incidentem, se kterým se respondenti během svého života už setkali. Otázka č. 4 zjišťovala poslední incident, který zažili. Otázky č. 5 – 10 zjišťovaly pohlaví, věk, počet pachatelů a vztah k oběti, tedy ověřovaly hypotézu č. 1 a 2. Otázky č. 11 – 12 doplňovaly a upřesňovaly dané incidenty. Poslední dvě otázky (č. 14 a 15) se týkaly i respondentů, kteří s takovým jednáním nikdy neměli osobní zkušenost, například zjišťovaly, na koho by se obrátili v případě ohrožení.

Odpovědi jsou v praktické části doplněny grafem, který napomůže k vyhodnocení a lepší přehlednosti, u některých odpovědí jsou uvedeny tabulky s doplňujícími informacemi. Názvy grafů odpovídají otázkám v dotazníku.

3.2 Charakteristika a organizace výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek tvořila mládež ve věku 11 – 15 let studující na Základní škole Linecká v Českém Krumlově a na Základní škole Velešín. Po zjištění přesných počtů žáků bylo celkem rozdáno 220 dotazníků, z nichž 80 bylo distribuováno v základní škole Linecká v Českém Krumlově a 140 dotazníků v Základní škole Velešín. Celková

návratnost činila 157 dotazníků, z nichž tři byly vyřazeny pro neúplnost. Celkem tedy bylo vráceno 154 dotazníků, což činí 70 % rozdaných.

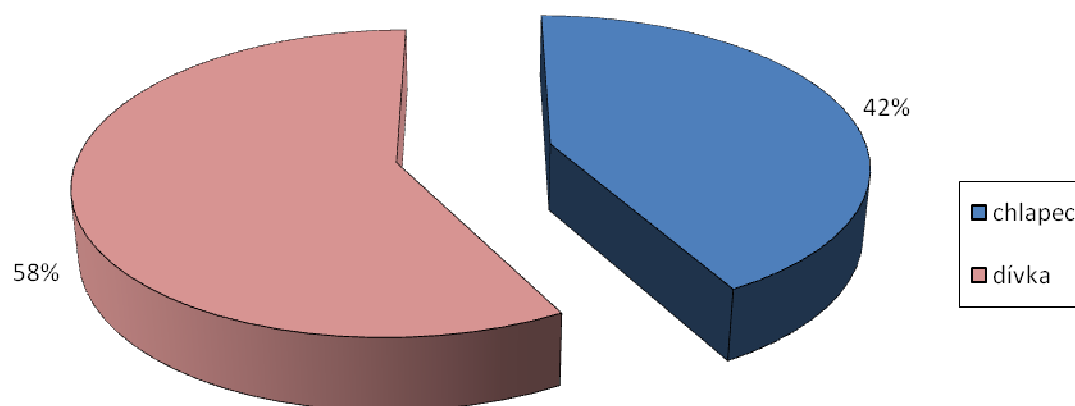
Tabulka č. 1: Přehled návratnosti dotazníků

	ZŠ Linecká	ZŠ Velešín	Celkem
Vydané dotazníky	80	140	220
Vrácené dotazníky	69	88	157
Nevrácené dotazníky	11	52	63
Vyřazené	2	1	3

4 VÝSLEDKY

Vyhodnocení otázky č. 1

Graf č. 1: Pohlaví (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla uzavřená a z celkového množství 154 dotazovaných respondentů bylo 89 (58 %) dívek a 65 (42 %) chlapců.

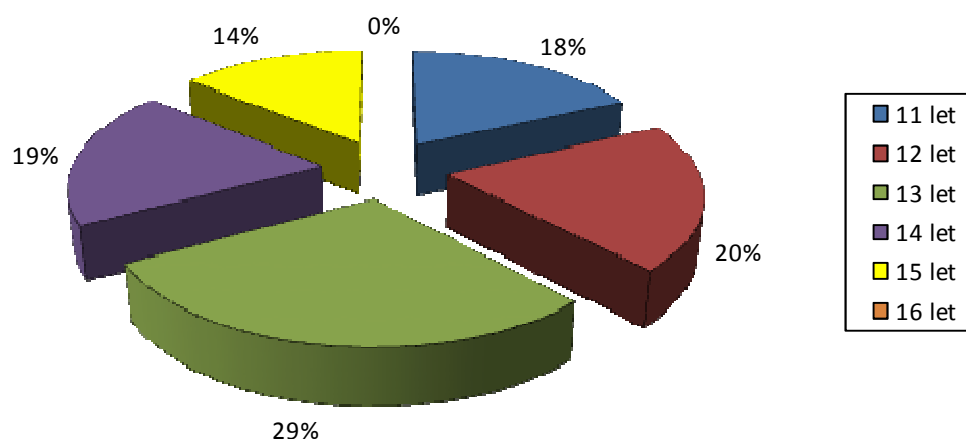
Vyhodnocení otázky č. 2

Tabulka č. 2: Věk respondentů

	dívky	chlapci	celkem
11 let	17	10	27
12 let	15	16	31
13 let	29	16	45
14 let	13	17	30
15 let	15	6	21
16 let	0	0	0
Celkem	89	65	154

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 2: Kolik je Ti let? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 2 zobrazuje věk respondentů. Ze 154 (100 %) dotazovaných měly největší zastoupení dívky a to 89 (58 %) z celkového počtu. Chlapci odpověděli v 65 (42 %) dotaznících. Jedenáctiletých bylo 27 (18 %), dvanáctiletých 31 (20 %), třináctiletých 45 (29 %), čtrnáctiletých 30 (19 %). Oproti tomu věk patnáct let byl zastoupen ve 21 (14 %) dotaznících. Šestnáct let bylo v dotazníku uvedeno v případě opakování ročníku daných respondentů, tento věk neměl žádné zastoupení.

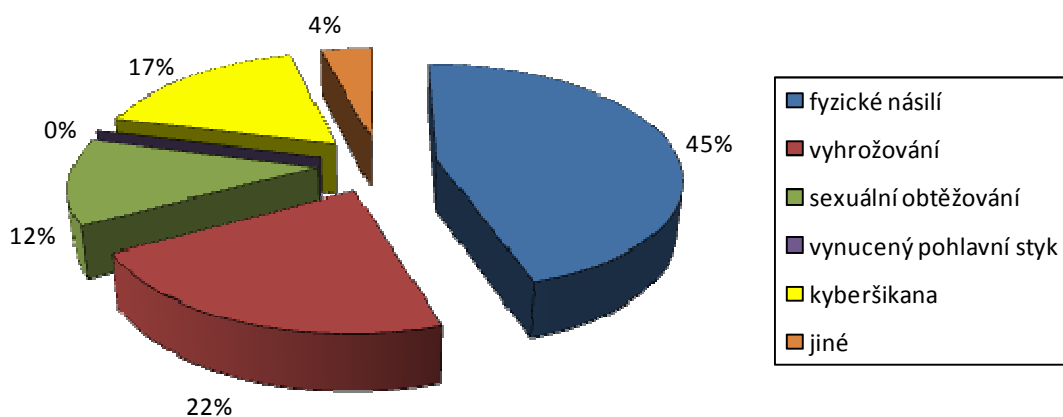
Vyhodnocení otázky č. 3

Tabulka č. 3: Počet útoků (incidentů) vyšší než jeden

	dívky	chlapci
2 incidenty	2	2
3 incidenty	2	1
4 incidenty	0	1
Celkem incidentů	10	11

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 3: Zažil/a jsi některý z níže jmenovaných incidentů? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla polootevřená a zodpovědělo ji ze 154 dotazovaných 68 respondentů, což činí 42 %. Zodpovězených dotazníků bylo v případě dívek 41 (60 %) a v případě chlapců 27 (40 %). Z toho 8 respondentů označilo více možností. Pro přesnější přehled poslouží tabulka č. 3.

Z grafu č. 3 vyplývá 81 (100 %) útoků, z nichž fyzické násilí bylo označeno 34 (42 %) respondenty. Vyhrožování osobně zažilo 20 (25 %) respondentů, sexuální obtěžování 10 (12 %), kyberšikana byla uvedena ve 14 (17 %) odpovědích. Možnost „jiné“ označili 3 (4 %) respondenti. Vynucený pohlavní styk v otázce pod písmenem „d“ nebyl nikým označen.

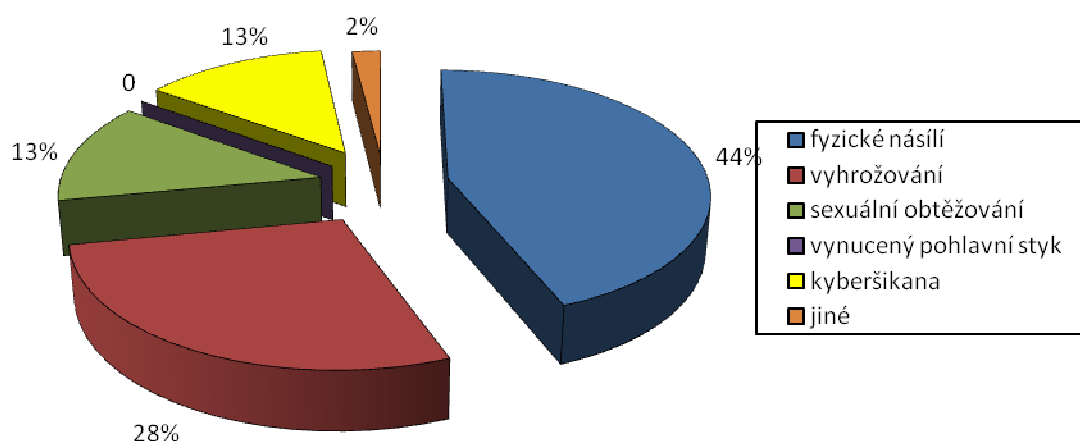
Vyhodnocení otázky č. 4

Tabulka č. 4: Počet útoků na dívky a chlapce

	dívky	chlapci
fyzické násilí	14	16
vyhrožování	11	8
sexuální obtěžování	9	0
vynucený pohl.styk	0	0
kyberšikana	6	3
Jiné	1	0
Celkem	41	27

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 4: Jaký incident, jsi naposledy zažil/a? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla polootevřená a odpovědělo na ni 68 respondentů, což činí 68 útoků. V grafu č. 4 označilo fyzické násilí 30 (44 %) dotazovaných. Druhým nejvíce zastoupeným útokem bylo vyhrožování a to v počtu 19 (28 %), kyberšikana byla označena v 9 (13 %) případech. Sexuální obtěžování bylo uvedeno 9 (13 %) respondenty. Odpověď „jiné“ zvolil pouze 1 (2 %) respondent. Vynucený pohlavní styk nebyl nikým označen. Pro upřesnění poslouží tabulka č. 4.

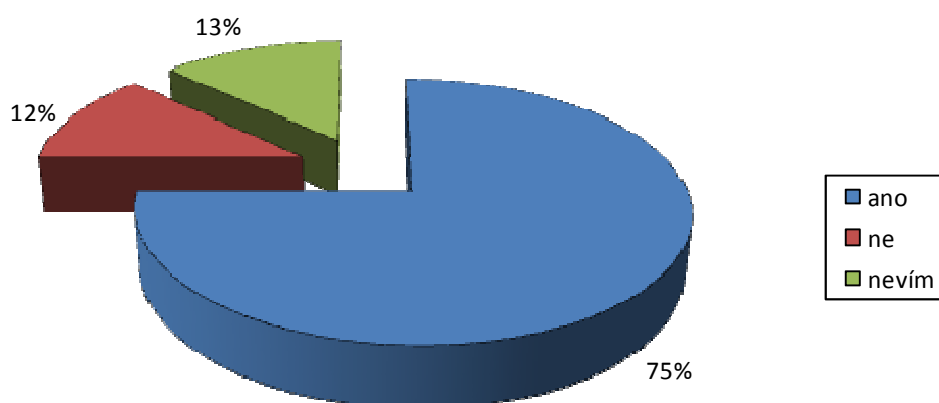
Vyhodnocení otázky č. 5

Tabulka č. 5: Doplnění odpovědi o počet útočníků

	dívky	chlapci
ano	34	17
ne	1	7
nevím	6	3
Celkem	41	27

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 5: Byl útočník posledního incidentu sám? (v %)

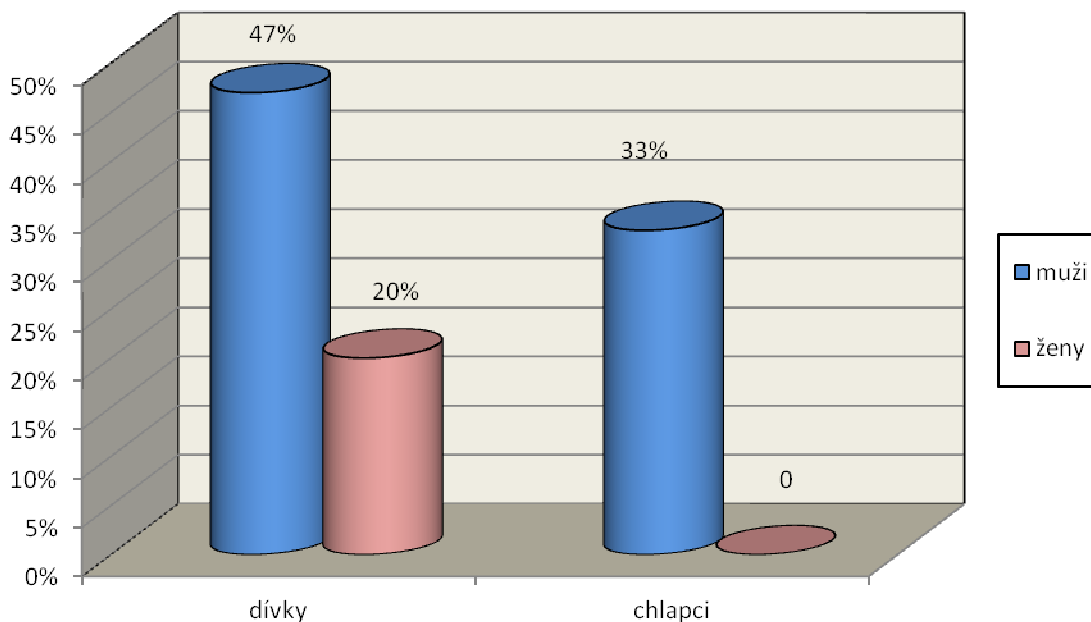

Zdroj: vlastní výzkum

Graf. č. 5 znázorňuje, zda-li byl útočník sám, nebo měl s sebou „pomocníky“. Pro upřesnění poslouží tabulka č. 5. Na tuto otázku odpovědělo 68 (100 %) respondentů, z nichž 51 (75 %) uvedlo v dotazníku, že „ano“. Ze zbylých 17 dotazovaných označilo možnosti „nevím“ 9 (13 %) respondentů a 8 (12 %) z nich zažilo incident s několika útočníky, tedy označili možnost „ne“.

Vyhodnocení otázky č. 6

**Graf č. 6: Pokud jsi v otázce č. 5 vybral/a možnost „ano“, jaké bylo jeho pohlaví?
(v %)**

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla určena pouze těm respondentům, kteří v předchozí otázce označili „ano“. Jejich počet činil 51 (100 %). Odpověď byla uzavřená a dotazovaní si vybírali pouze ze dvou možností. Graf č. 6 vyhodnocuje odpovědi dívek a chlapců z pohledu pohlaví útočníka. Dívky označily útočníka ve 24 (47 %) případech muže a v 10 (20 %) ženy. Chlapci ze 17 odpovědí označili za útočníka pouze muže v 17 (33 %) případech.

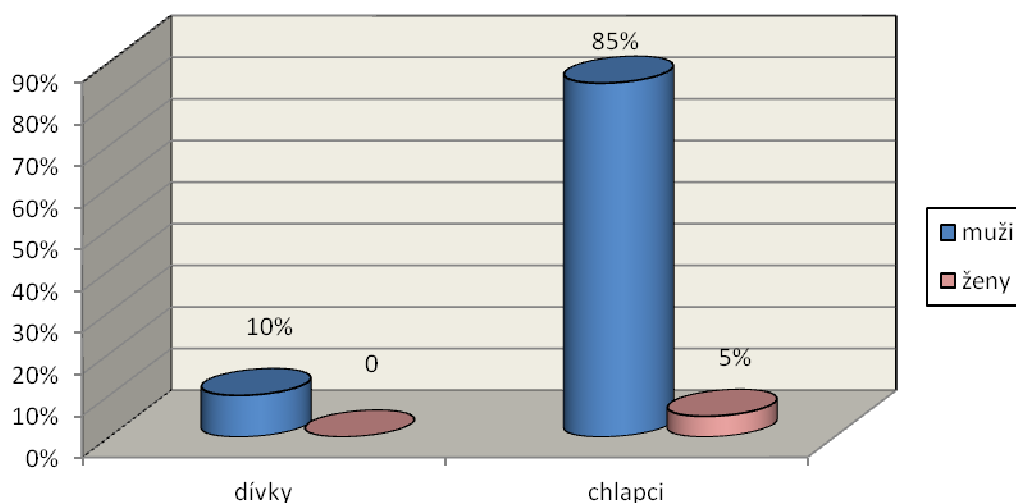
Vyhodnocení otázky č. 7

Tabulka č. 6: Upřesnění skupiny pohlaví útočníků u dívek a chlapců

	dívky	chlapci
2 ženy	0	0
1 žena a 1 muž	0	1
2 muži	1	3
3 muži	0	2
4 muži	0	1
Celkem	1	7

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 7: Pokud jsi v otázce č. 5 vybral/a možnost „ne“, vypiš, kolik z nich bylo mužů a žen? (v %)

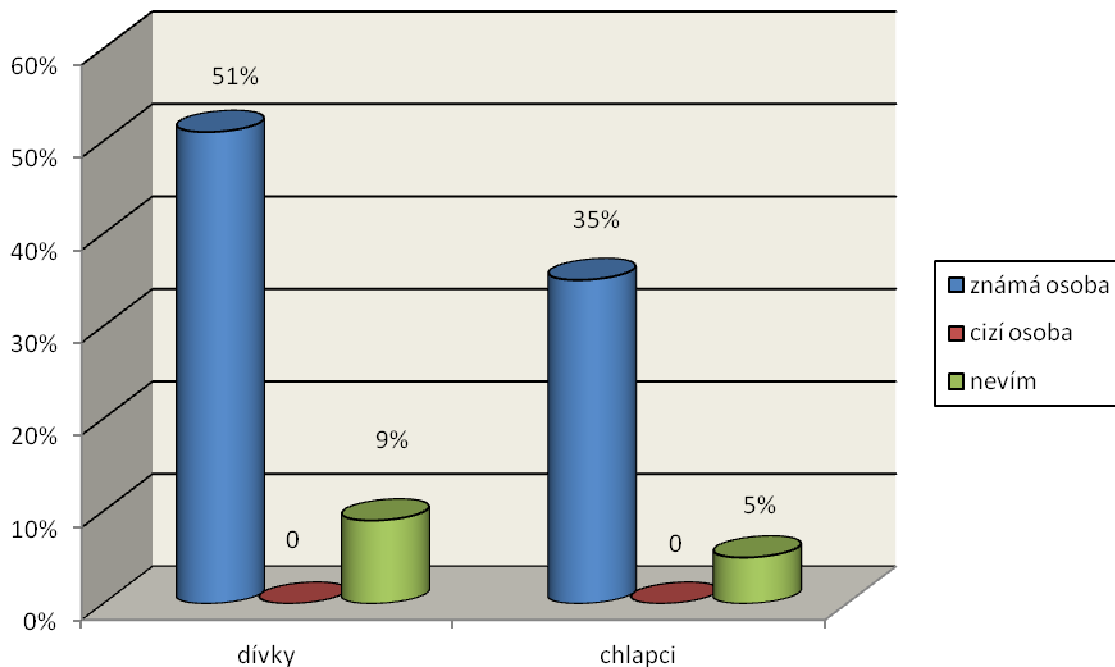

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla otevřená a určená pouze dotazovaným, kteří v otázce č. 5 označili „ne“. Celkem odpovědělo 8 respondentů, kteří dohromady uvedli 20 (100 %) útočníků. Jak je patrné z otázky č. 5 označilo možnost „ne“ 7 chlapců, kteří uvedli 17 (85 %) útočníků mužského pohlaví a jednoho (5 %) útočníka ženského pohlaví. Pouze 1 dívka uvedla 2 útočníky (10 %) mužského pohlaví.

Vyhodnocení otázky č. 8

Graf č. 8: Kdo byl útočník posledního incidentu? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla uzavřená a dotazovaní vybírali ze tří odpovědí. Týkala se 68 (100 %) respondentů, kteří vybrali v otázce č. 4, jakoukoliv možnost. Graf č. 8 ukazuje, kolik respondentů znalo útočníka posledního incidentu. Dívky ve 35 (51 %) případech znaly útočníka. Odpověď nevím si vybralo 6 (9 %) dívek. Chlapci označili útočníka za známou osobu ve 24 (35 %) případech. Možnost nevím uvedli 3 (5 %) chlapci. Odpověď „cizí osoba“ nebyla dívkami ani chlapci uvedena.

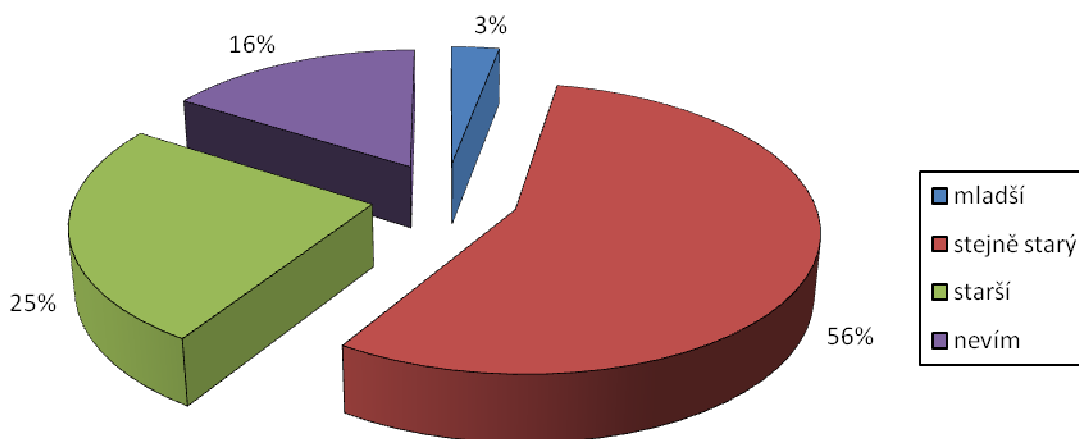
Vyhodnocení otázky č. 9

Tabulka č. 7: Přibližný věk pachatelů

	dívky	chlapci	celkem
mladší	2	0	2
stejně starý	20	18	38
starší	13	4	17
nevím	6	5	11

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 9 Kolik bylo útočníkovi/ům přibližně let? (v %)

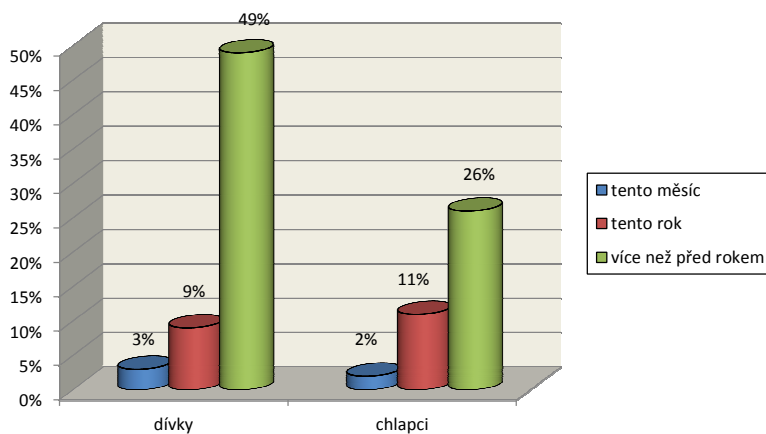

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 9 zobrazuje přibližný věk útočníka/ů. Odpověď „stejně starý“ zvolilo 38 (56 %) dotazovaných, „starší“ uvedlo 17 (25 %) respondentů, nevím vybralo 11 (16 %) dotazovaných a možnost „mladší“ zvolili 2 (3 %) respondenti. Pro upřesnění poslouží tabulka č. 7.

Vyhodnocení otázky č. 10

Graf č. 10: Kdy se odehrál poslední incident? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 10 zobrazuje stáří incidentu. Tato otázka byla uzavřená a dotazovaní měli možnost vybírat pouze ze tří odpovědí. Z celkového počtu 68 respondentů uvedly 2 dívky (3 %) tento měsíc, 6 (9 %) tento rok a 33 (49 %) více než před rokem. Z odpovědí chlapců vyplývá, že pouze 1 (2 %) se stal tento měsíc, 8 (11 %) tento rok a 18 (26 %) více než před rokem.

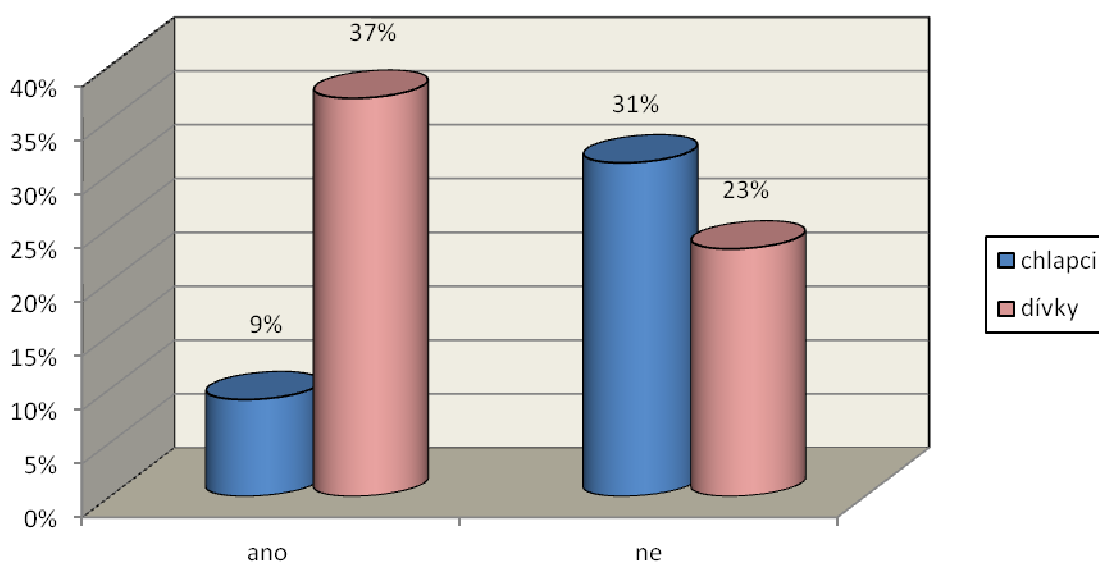
Vyhodnocení otázky č. 11

Tabulka č. 8: Přehled osob, kterým se respondenti svěřili

	dívky	chlapci
Rodiče	4	1
Sourozenec	5	1
Prarodiče	1	0
Partner	3	0
Kamarád	10	4
Učitelka	1	0
Farář	1	0
Celkem	25	6

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 11: Svěřil/a ses alespoň o jednom útoku někomu z Tvého okolí? (v %)

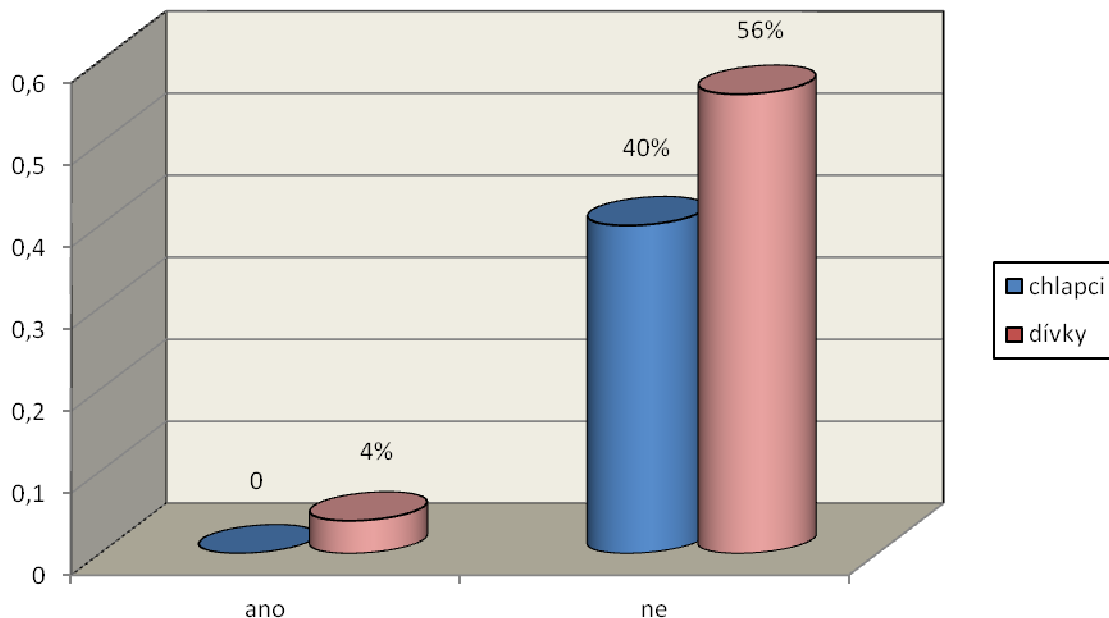

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 11 zobrazuje, v jakém zastoupení se respondenti svěřili někomu z jejich okolí. Tato otázka byla polootevřená a odpovídalo na ni 68 (100 %) respondentů. Odpověď „ano“ uvedlo 25 (37 %) dívek a 6 (9 %) chlapců. Možnost „ne“ uvedlo 16 (23 %) dívek a 21 (31 %) chlapců.

Vyhodnocení otázky č. 12

Graf č. 12: Byl řešen poslední incident (např. rodinou, školou, apod.) (v %)

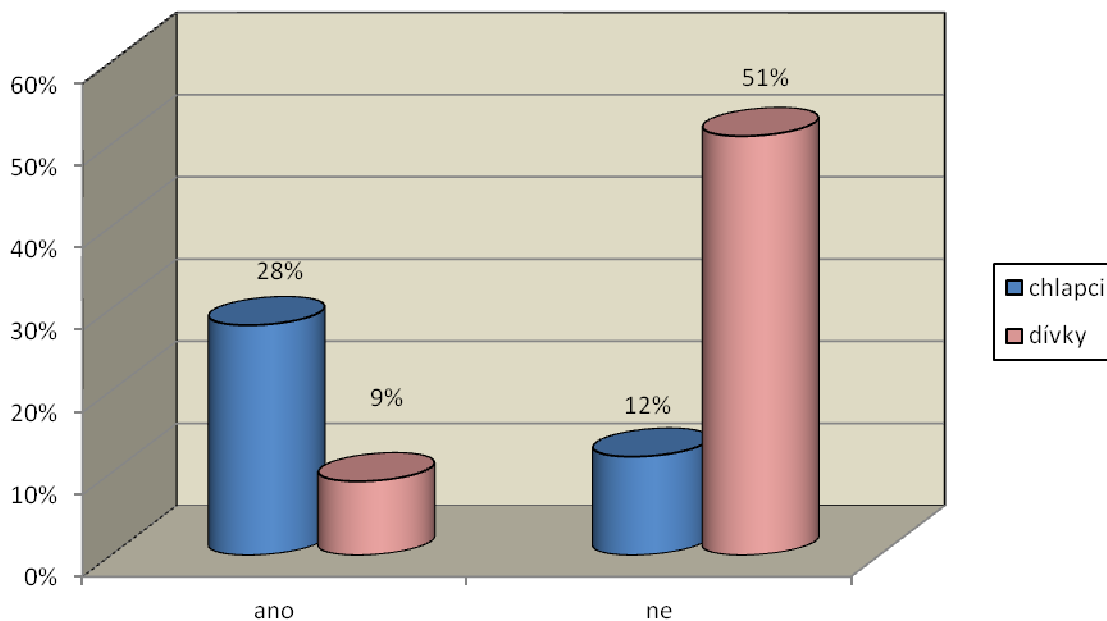

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 12 zobrazuje, zda došlo k řešení daného incidentu. Tato otázka byla uzavřená a respondenti vybírali ze dvou možností. Odpovědělo na ni 68 (100 %) respondentů. Odpověď „ano“ uvedly 3 (4 %) dívky a žádný chlapec. Možnost „ne“ zvolilo 38 (56 %) dívek a 27 (40 %) chlapců.

Vyhodnocení otázky č. 13

Graf č. 13: Zažil/a jsi dříve tento poslední incident? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 13 ukazuje, zda-li se poslední incident opakoval v minulosti. Tato otázka byla uzavřená a respondenti mohli vybírat ze dvou odpovědí. Z 68 (100 %) dotazovaných odpovědělo „ano“ 6 (9 %) dívek a 19 (28 %) chlapců. Možnost „ne“ uvedlo 35 (51 %) dívek a 8 (12 %) chlapců.

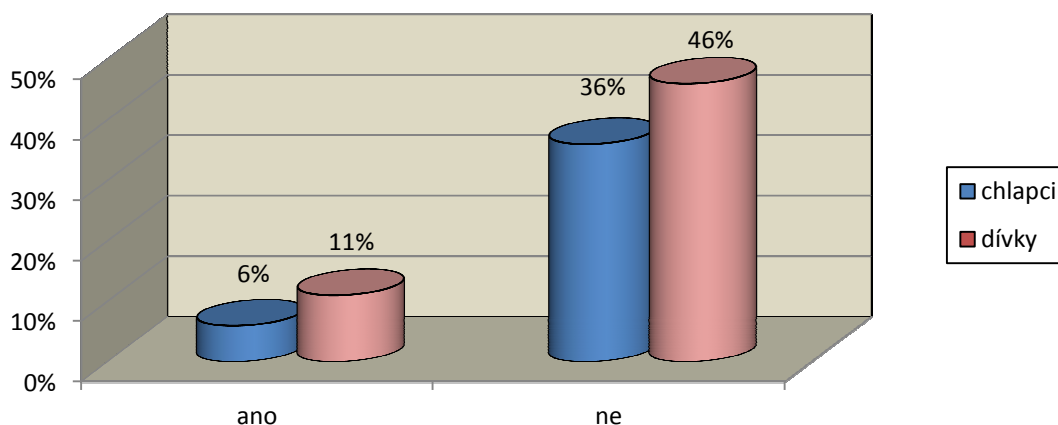
Vyhodnocení otázky č. 14

Tabulka č. 9: Počet osob, kterým se stal podobný incident

	dívky	chlapci	celkem
kamarád	5	4	9
sourozenec	2	1	3
spolužák	6	5	11
bratranec	1	0	1
sestřenice	1	0	1
známý	1	0	1
soused	1	0	1
celkem	17	10	27

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 14: Znáš někoho ve Tvém věku, komu se stal podobný incident z otázky č. 3? (v %)

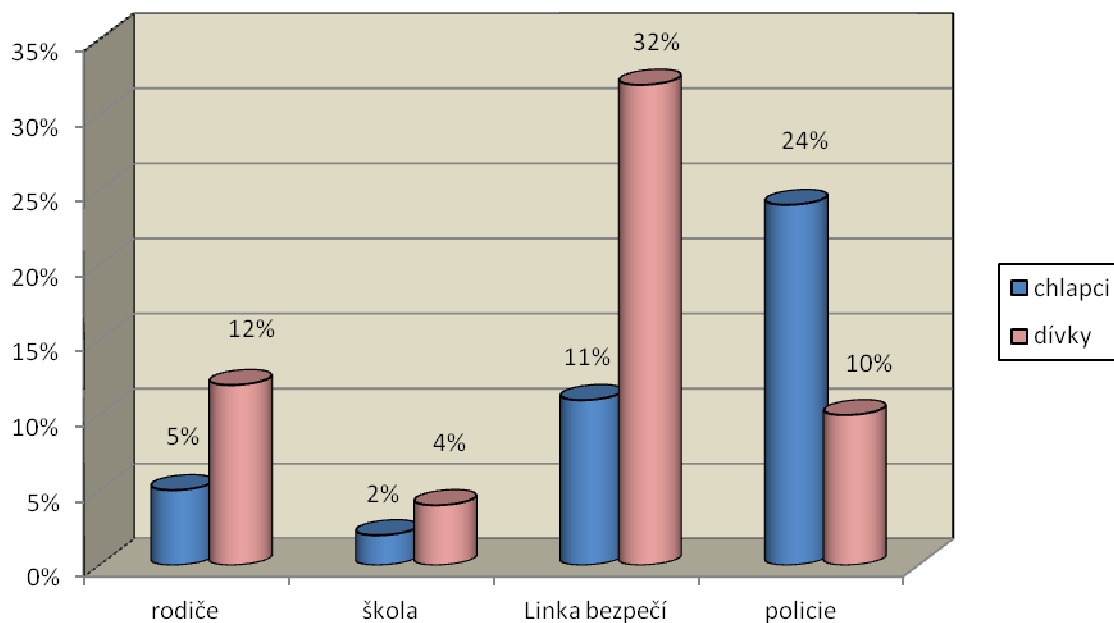
Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka byla polootevřená a společná pro všech 154 respondentů. Graf č. 14 zobrazuje, zda-li dívky a chlapci znají někoho, komu se stal podobný incident. Možnost „ano“ si vybralo 17 (11 %) dívek a 10 (6 %) chlapců. Odpověď „ne“ uvedlo 72 (46 %) dívek a 55 (36 %) chlapců.

Vyhodnocení otázky č. 15

Graf č. 15: Pokud by se Tobě, nebo někomu z Tvých blízkých stal nějaký podobný incident, kam by ses obrátil/a? (v %)

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 15 byla uzavřená a společná pro všech 154 respondentů, kteří mohli vybírat ze čtyř možností. Odpověď „rodiče“ uvedlo 19 (12 %) dívek a 7 (5 %) chlapců. Možnost „škola“ označilo 6 (4 %) dívek a 3 (2 %) chlapci. Odpověď Linku bezpečí uvedlo nejvíce respondentů a to 49 (32%) dívek a 18 (11 %) chlapců. Policii uvedlo 15 (10 %) dívek a 37 (24 %) chlapců.

5 DISKUZE

Ve výzkumné části mé bakalářské práce jsem se snažila zjistit pohlaví pachatelů a jejich vztah k obětem, respektive jestli útočníka znaly či nikoliv. Výzkumný soubor tvořilo 154 respondentů. První dvě otázky měly za úkol zmapovat pohlaví a věkové rozložení dotazovaných.

V otázce č. 1 měly převahu odpovídající dívky a to v 58 %, chlapců odpovědělo o 14 méně, tedy 42 %.

Otázka č. 2 zjišťovala věk respondentů. Ukázalo se, že největší zastoupení měli žáci ve věku 13-ti let a to ve 29 %, z nichž bylo 29 dívek a 16 chlapců. Nejnižší zastoupení měli dotazovaní ve věku 15 let, jejichž zastoupení činilo pouze 14 %. (15 dívek a 6 chlapců). Zde můžeme polemizovat o tom, zda tak nízký počet vrácených dotazníků souvisí s pubertou a tím způsobenou neochotou vyplnit anonymní dotazník. Věk 12 a 14 let měl téměř stejné zastoupení. Dvanáctiletých bylo 20 %, z nichž odpovědělo 15 dívek a 16 chlapců. Čtrnáctiletých bylo 30, což představuje 19 %. Z toho bylo 13 dívek a 17 chlapců. Věk 16 let byl v dotazníku sice uveden, ale neměl žádné zastoupení.

Otázka č. 3 zjišťovala, zda se dotazovaní ve svém životě setkali s vyjmenovanými útoky. Byla jsem si vědoma toho, že všichni respondenti nemuseli zažít vyjmenovaný útok. Pokud neoznačili žádnou z možností, požádala jsem je o vyplnění posledních dvou otázek v dotazníku, které byly společné i pro respondenty, kteří si z této otázky vybrali alespoň jednu možnost. Na tuto otázku odpovědělo pouze 68 ze 154 respondentů, kteří uvedli dohromady 81 incidentů. Z odpovědí vyplynulo, že 8 dotazovaných uvedlo více útoků. Největší zastoupení mělo v odpovědích fyzické násilí a to ve 42 %. Tato skutečnost mne nikterak nepřekvapila, spíše jsem očekávala mnohem četnější zastoupení. S vyhrožováním se setkalo 25 % dotazovaných. Možnost sexuálního obtěžování uvedly pouze dívky a to ve 12 %. Pozitivním zjištěním bylo, že možnost „vynucený pohlavní styk“ neuvědl nikdo z dotazovaných. Zde by však mohla nastat diskuze o tom, zda tomu tak opravdu je, nebo se dotyčný/á bál/a se vyjádřit. Jak uvádí Hanušová (2005) ve své publikaci, je důležité si uvědomit, že sexuální zneužívání nemusí být v mnoha případech spojeno jen s utrpením oběti. Při

takovém jednání může pachatel nezletilého vzrušovat a následně v něm vzbudit předčasnou sexuální aktivitu, kterou pak pachatel používá ke své obhajobě. V častých případech se odvolává na to, že se dítěti jeho chování líbilo. Mnohdy také dochází k odvolání výpovědi oběti z důvodu velkého traumatu, které by způsobilo vyšetřování. Statistika za rok 2011 ukázala, že v České republice bylo zneužito k pornografii, dětské prostituci a sexuálnímu zneužívání 848 dětí, z nichž nejčastěji byly postiženy děti ve věku 6 až 15 let (viz příloha č. 2). Z výzkumu otázky č. 3 dále vyplývá, že kyberšikana byla zastoupena v 17 % odpovědích. Česká republika patří podle studie Evropské unie z roku 2010 k zemím, kde jsou nezletilí vystaveni nebezpečnému obsahu internetu. Téměř dvě třetiny z nich se setkali s pornografií, šikanou nebo zneužitím osobních dat (nebudobet.cz, © 2010). Možnost „jiné“ si vybrali pouze 4% respondentů. Z toho dvě dívky uvedly, že se setkaly s exhibicionistou. Třetí dotazovaný z tohoto výzkumu, který označil možnost „jiné“, byl chlapec a uvedl, že byl „držen v boudě“ svými vrstevníky.

Otázka č. 4 se oproti té předešlé respondentů ptala na poslední prožitý incident. Byla záměrně položena, neboť se na ni vázaly následující otázky. Shodně s předchozími odpověďmi bylo zastoupeno fyzické násilí a to ve 44 % z 68 uvedených útoků. Stejně tak tomu bylo i u vyhrožování, které označilo 28 % respondentů. Vyhrožováno bylo jedenácti dívkám a osmi chlapcům. Možnosti „kyberšikana“ a „sexuální obtěžování“ měly podle dotazovaných totožné výsledky s tím rozdílem, že sexuální obtěžování zažily pouze dívky a kyberšikanu zažila méně než polovina chlapců. Výsledek z této otázky by mohl poukazovat, že tyto činy jsou více páchany na dívkách, ale jelikož bylo navráceno méně dotazníků od chlapců, nelze to s jistotou prokázat. „Vynucený pohlavní styk“, jak je patrné z otázky č. 3, neměl žádné zastoupení. Odpověď „jiné“ uvedl pouze 1 respondent. Jednalo se o dívku ve věku 13 let, která uvedla, že se s dotyčným setkává pravidelně, jelikož bydlí ve stejném vchodě. Vídá ho často na balkoně, kde se dotyčný ukájí. Z mnoha průzkumů vyplynulo, že 50-65% žen v různorodém věku se s exhibicionistou setkala. Takové chování je považované za sexuální deviaci s nejčetnějším výskytem u mužského pohlaví. Výzkum prokázal, že oběti mají značné psychické následky obdobně jako oběti sexuálního zneužívání, a proto nelze dospět k

závěru, že by exhibicionismus měl být hodnocen jako „neškodný delikt“. Podle zákona se může takové chování kvalifikovat jako trestný čin výtržnictví dle § 358 tr. zákona (epravo.cz, © 2002).

Otázky č. 5 – 10 byly formulovány tak, aby přiblížily poslední incident a zároveň ověřily hypotézy č. 1 a 2. Otázka č. 5 byla zaměřena na počet útočníků posledního incidentu. Z odpovědí bylo zjištěno, že 68 útoků bylo spácháno v 75 % pouze jedním agresorem, 12 % respondentů uvedlo více útočníků. Možnost „nevím“ byla označena ve 13 % incidentů, které se výhradně týkaly kyberšikany. Vaníčková (2009) uvádí, že taková forma šikany představuje v mnoha směrech závažnější nebezpečí, jelikož agresorům poskytuje anonymitu a dodává jim pocit bezpečí a sílu škodit. Podle mého názoru se takto poškození jedinci mohou pouze domnívat, o jakého útočníka se jedná. Nikdy si nemohou být jistí, dokud svou identitu útočník neprozradí.

Otázky č. 6 a 7 upřesňovaly počty a pohlaví pachatelů, tedy ověřovaly hypotézu č. 1: „*Mezi pachateli trestné činnosti páchané na mládeži převažuje mužská populace nad ženskou populací.*“ Otázka č. 6 mapovala pouze 51 agresorů, kteří zaútočili sami, z nichž podle dívek a chlapců bylo 80 % mužského pohlaví a 20 % útočníků ženského pohlaví, které uvedly pouze dívky.

Za pomoci otázky č. 7 bylo zjištěno pohlaví více útočníků, které uvedlo 8 respondentů v otázce č. 5. Celkem uvedli dívky a chlapci 20 agresorů, z nichž 7 chlapců označilo v 85 % pachatele mužského pohlaví a pouze v 5 % ženského pohlaví. Oproti tomu 1 dívka uvedla v 10 % agresory mužského pohlaví, kdy se jednalo o incident „sexuálního obtěžování“.

Z celkového počtu 71 útočníků uvedených v otázkách č. 6 a 7, jednoznačně vyplývá, že převládají pachatelé mužské populace a to v 85 % nad ženskou populací 15 %, a tudíž se potvrzuje hypotéza č. 1. Obecně trestná činnost je páchána muži a to v poměru 10:1, jak uvádí Vágnerová (2008). Z dotazníků pro soudce jednoznačně vyplývá, že obžalovaní pachatelé byli vždy muži (viz příloha č. 3 a 4).

Otázka č. 8 byla zaměřena na hypotézu č. 2: „*Oběti, na kterých byl spáchán trestný čin, znají pachatele.*“ Z výsledku vyplývá, že útočníka oběti znají. Prokázalo to 88 % respondentů, tudíž můžeme stanovenou hypotézu č. 2, potvrdit. Různé výzkumy

ukazují, že většina pachatelů patří k blízkému okolí oběti a to mezi 75 – 90 % (Milfait, 2008; Vágnerová, 2005). Odpověď „nevím“ zvolili dotazovaní pouze ve 13 % a třetí možnost „cizí osoba“ nebyla nikým z dotazovaných označena.

Pomocí otázky č. 9 byl zjištěn přibližný věk pachatelů. Osm respondentů, kteří uvedli více než jednoho útočníka, mohlo označit více možností. Tuto variantu nikdo z nich nevyužil, což nasvědčuje skutečnosti, že v útocích s více agresory šlo vždy o stejně staré jedince. V odpovědích převládali přibližně stejně staří pachatelé a to v 56 %. Za staršího útočníka bylo označeno 25 %. Tento výsledek mne překvapil, jelikož jsem očekávala mnohem četnější zastoupení starších útočníků. Mladší útočník byl uveden pouze dívkami a to v 3 % odpovědí. Možnost nevím vybralo 16 % dotazovaných. K sexuálnímu násilí podle Milfaita (2008) inklinují především mladší pachatelé. Na základě retrospektivního zkoumání dospělých pachatelů se ukázalo, že převážná část z nich již v mladistvém věku projevovala deviantní zájmy a chování.

Otázkou č. 10 bylo zjišťováno, kdy se odehrál poslední incident. Největší zastoupení měla odpověď „více než před rokem“, zvolilo ji 75 % dotazovaných, z čehož bylo 33 dívek a 18 chlapců. Oproti tomu možnost „tento měsíc“ mělo nejnižší zastoupení a to ve 4 %. Zbýlých 21 % respondentů (6 dívek a 8 chlapců) uvedlo, že se setkali s útokem tento rok.

Otázka č. 11 se týkala nejen posledního incidentu, ale všech (81) útoků uvedených v otázce č. 3. Podle odpovědí se zjišťovalo, zda-li se alespoň o jednom incidentu respondenti někomu svěřili. Z odpovědí vyplynulo, že téměř polovina 46 % se o tuto zkušenost s někým podělila. Čtrnáct respondentů se svěřilo kamarádovi, 6 sourozencům, 5 rodičům, 3 partnerovi a po jednom prarodičům, učitelce a faráři. V 54 % si respondenti takovou zkušenost nechali pro sebe. Převážně šlo o chlapce a to ve 21 případech. U dívek, které si ponechaly určité incidenty pro sebe, se ve značné míře jednalo o sexuální obtěžování, a to v 8 případech.

V otázce č. 12 se jednalo o zmapování skutečnosti, zda byl řešen poslední incident, ať už rodinou nebo institucemi jako jsou škola, policie apod. Zarážející zjištění bylo, že pouze ve 4 % se daný incident řešil a to výhradně u dívek, přesněji

u sexuálního obtěžování a fyzického násilí na nich spáchaných. Zbýlých 96 % incidentů nebylo nikým řešeno.

Pomocí otázky č. 13 bylo zjištěno, zda se respondenti v minulosti setkali s posledním incidentem. Z výsledku vyplynulo, že 37 % dotazovaných zažili útok více než jednou. Ve většině případech šlo o fyzické násilí, kyberšikanu a již výše zmiňovaného exhibicionistu. Z 25 respondentů byla převážná část chlapců 76 % a 24 % dívek.

V předposlední otázce č. 14 měli respondenti odpovědět, zda-li znají někoho ve svém věku, komu se stal podobný incident. Pokud zvolili odpověď „ano“, napsali pod otázku přesnou osobu. 18 % dotazovaných zná takovou osobu. Nejčastěji šlo o spolužáka, kterého uvedlo 14 respondentů, druhé místo obsadil kamarád, ve třech případech šlo o sourozence a počtem jedna byl v odpovědích uveden bratranec, sestřenice, známý a soused.

Poslední otázka si kladla za úkol zmapovat, kde by respondenti hledali pomoc, pokud by se vyskytli oni sami nebo někdo z jejich blízkých v ohrožení. Co se týče výsledků, lze říci, že u odpovědí převažovala možnost Linka bezpečí, na kterou by se obrátilo 44 % respondentů, což dokazuje statistika Linky bezpečí za rok 2011, která evidovala 252 240 hovorů, 612 dotazů na E-mail poradnu a 702 kontaktů na Chatu Linky bezpečí (linkabezpeci.cz, © 2011). Na druhém místě byla policie 34 %, třetí místo měli rodiče 17 % a nejmenší zastoupení měla škola 5 %. Výsledky této otázky jsem předpokládala, a tudíž pro mne nebyly zvláště překvapující.

6 ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá aktuálními jevy trestné činnosti páchané na mládeži. V teoretické části byly vymezeny základní pojmy, aktuální trestné činy a byla provedena analýza mezinárodních dokumentů a vnitrostátní trestně právní ochrany. Cílem praktické části bylo zjistit, zda-li mezi pachateli těchto trestných činů převažuje mužské pohlaví, a zda tyto osoby pocházejí z blízkého sociálního okolí oběti, nebo se jedná o úplně cizí útočníky. Tímto byly cíle bakalářské práce naplněny.

Výzkum byl proveden kvantitativní metodou za pomoci dotazníkového šetření mezi mládeží v okrese Český Krumlov. K šetření a vyhodnocení cílů bylo rozdáno 220 dotazníků na základních školách ZŠ Velešín a ZŠ Linecká, kde vzorek dotazovaných tvořili žáci 6. – 9. tříd. Návratnost činila 154 dotazníků.

Na základě výzkumu byly stanoveny 2 hypotézy. Z výsledků vyplynulo, že hypotéza č. 1: *Mezi pachateli trestné činnosti páchané na mládeži převažuje mužská populace nad ženskou populací*, se potvrdila. Respondenti, kteří uvedli alespoň jeden incident (např. fyzické násilí, sexuální obtěžování či vyhrožování) určili v 85 % útočníka mužského pohlaví. S ženami jako pachatelkami se setkaly většinou dívky a to pouze v 15 % všech případů. Jak se dalo předpokládat, zmapovat agresory kyberšikany se bohužel nepodařilo. Vzhledem k nízkému procentuálnímu zvolení této možnosti by výsledek hypotézy č. 1 stejně nebyl ovlivněn.

Hypotéza č. 2: *Oběti, na kterých byl spáchán trestný čin, znají pachatele*, se též potvrdila. Z odpovědí vyplynulo, že ve všech případech, vyjma kyberšikany, šlo o útočníka z blízkého okolí.

I přesto, že soubor respondentů není z hlediska statistik příliš významný, domnívám se, že výzkum přinesl alespoň z části náhled do problematiky trestné činnosti páchané na mládeži. Bylo by zajímavé navázat na toto téma v diplomové práci a rozšířit ho o pohled odborníků, kteří se touto problematikou zabývají.

Trestné činy tady byly, jsou a budou. Vždy se objeví někdo, kdo bude porušovat lidská práva. Důležité je, aby se zlepšila interdisciplinární spolupráce nejen mezi orgány, ale i mezi rodinou, pedagogy a dalšími zainteresovanými osobami.

Byla bych ráda, kdyby tato práce posloužila nejen jako informativní materiál pro výchovné poradce, rodiče, pedagogy základních a středních škol, ale také byla přínosem pro čtenáře, kteří ji mohou využít pro svou praxi, svůj život či jen k zamyšlení.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. et al. 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 248 s. ISBN 80-7169-192-5.
- DUNOVSKÝ, J., MITLÖHNER, M., HEJČ, K., J HANUŠOVÁ-TLAČINOVÁ, J. 2005. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 252 s. ISBN 80-247-1201-6.
- HALFAROVÁ, H. Sexuálně zneužitá dítě In: *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. et al. 1995. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 72 s. ISBN 80-7169-192-5.
- HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. In *Děti a jejich problémy*. 2005. Praha: Sdružení Linka Bezpečí. 22 s. ISBN 80-239-4482-7.
- HINDUJA, S., PATCHIN W. J. 2009. *Bullying Beyond the Schoolyard: Preventing and Responding to Cyberbullying*. Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press. 254 s. ISBN 978-1412-9668-94.
- HOLUB, M., NOVÁ H., SLADKÁ-HYKLOVÁ J. 2007. *Zákon o rodině: Komentář a předpisy související*. Vyd.8. Praha: Linde. 751 s. ISBN 978-80-7201-668-6.
- CHMELÍK, J. et al. 2003. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Vyd.1 Praha: Portál. 208 s. ISBN 80-7178-739-6.
- CHMELÍK, J. et al. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. In: *Dětská prostituce*. VANÍČKOVÁ, E. 2005. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 68 - 69 s. ISBN 80-247-1138-9.
- JELÍNEK, J., MELICHAROVÁ, D. 2004. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: S poznámkami a judikaturou*. Vyd.1. Praha: Linde. 144 s. ISBN 80-7201-493-5.
- KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Vyd.1. Praha: C.H. Beck. 568 s. ISBN 80-7179-813-4.
- LEBL, J., PROVAZNÍK K., HEJCMANOVÁ L. et. al. 2007. *Preklinická pediatrie*. Vyd.2. Praha: Galén. 248 s. ISBN 978 8072 62438 6.

- MACEK, P., 2003. *Adolescence*. 2.vyd. Praha: Portál. 141 s. ISBN 80-7178-747-7.
- MALÁ E. Specifické typy sexuálního zneužívání In: *Sexuálně zneužívané děti*. MALÁ, E., RABOCH, J., SOVÁK, Z. 1995. 21 – 22 s. Vyd.1. Praha: Psychiatrické centrum. 125 s. ISBN 80-85121-99-9.
- MANSON, S. A. *Why do men buy sex?* In: *Dětská prostituce*. VANÍČKOVÁ, E. 2005. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 72 –73 s. ISBN 80-247-1138-9.
- MILFAIT, R. 2008. *Komerční sexuální násilí na dětech: prostituce, pornografie, obchod*. Vyd.1. Praha: Portál. 216 s. ISBN 978-80-7367-320-8.
- NOVOTNÝ, O., VOKOUN R. et al. 2007. *Trestní právo hmotné - II. Zvláštní část*. Vyd.5. Praha: ASPI. 480 s. ISBN 978-80-7353-259-4.
- PROUZA, D. 2010. *Trestní zákoník*. Vyd.1. Praha: C.H.Beck. 1280 s. ISBN 987-80-7400-187-1.
- ROTOVÁ, N., KOVÁŘOVÁ, V., MATELÁKOVÁ, L. et al. 2009. *Kyberšikana a její prevence – příručka pro učitele*. Vyd.1. Plzeň: Dragon press. 108 s. ISBN 978-8086961-78-1.
- VÁGNEROVÁ, M., 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd.3. Praha: Portál. 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4.
- VÁGNEROVÁ, M., 2005. *Vývojová psychologie I: Dětství a dospívání*. Vyd.1. Praha: Karolinum. 467 s. ISBN 978-80-246-0956-0.
- VANÍČKOVÁ, E. 2005. *Dětská prostituce*. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 136 s. ISBN 80-247-1138-9.
- VANÍČKOVÁ, E. 2009. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády v rámci vládní kampaně Stop násilí na dětech. 37 s. ISBN 980-80-7440-001-8.
- VANÍČKOVÁ, E. 2004. *Tělesné tresty dětí. Definice-popis-následky*. Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 116 s. ISBN 80-2470-8140-9.
- VESELÝ, M. 2011. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Vyd.1. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zdravotně sociální fakulta. 127 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ M. 2004. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: profEM. 194 s. ISBN 80-239-2106-1.

WEISS, P. 2005. *Sexuální zneužívání: Pachatelé a oběti* Vyd.1. Praha: Grada Publishing. 211 s. ISBN 80-86131-44-0.

Internetové zdroje

BEJČEK, J. *Práva dětí*. In: *Lidskaprava.cz* [online]. © 2009 [cit.2012-22-05]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/prava-deti>

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: *Poslání a činnost* [online]. © 2009 [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM: *O sdružení* [online]. © 2002 [cit. 2012-07-07]. Dostupné z: http://www.dkc.cz/o_nas.php#o_sdruzeni

DĚTSKÁ PRÁVA: *Dětská práva* [online]. © 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.detskaprava.cz/>

E-PRÁVO: *Exibicionismus a možnosti jeho postihu* [online]. © 2002 [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/exibicionismus-a-moznosti-jeho-postihu-15601.html>

FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ: *Hlavní směry činnosti* [online]. ©2009 [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <http://fod.cz/>

HERDOVÁ, E. *Co přináší nový trestní zákoník*. In: *Epravo.cz* [online]. © 2009 [cit.2012-27-06]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-trestni-zakonik-55564.html>

HUBÁČKOVÁ, J. *Fyzické týrání, zneužívání a zanedbávání – charakteristika*. In: *Nicm.cz* [online]. © 2008 [cit. 2012-07-03]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/fyzicke-tyrani-zneuzivani-a-zanedbabani-charkteristika>

HUBÁČKOVÁ, J. *Znalost dětských práv jako prevence*. In: *Nicm.cz* [online]. © 2008 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/znalost-detskych-prav-jako-prevence>

KOPECKÝ, K. *Informace o projektu* In: *e-bezpečí.cz* [online]. © 2008 [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

LINKA BEZPEČÍ: *O sdružení* [online]. © 2010 [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=212>

LINKA BEZPEČÍ: *Zpráva o činnosti* [online]. © 2011 [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: http://www.linkabezpeci.cz/data/articles/down_696.pdf

MPSV ČR: *Počty týraných a sexuálně zneužívaných dětí*. In: *nasedite.cz* [online]. © 2012 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: http://www.nasedite.cz/cs/nadace_a_media/tiskove_zpravy_2012/359pocety_tyranych_a_zneuzivanych_deti_v_cr_jsou_stale_vyssi

NEBUĎ OBĚT: *Kybergrooming* [online]. © 2010 [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?page=kybergrooming>

NEBUĎ OBĚT: *Happy slaping* [online]. © 2010 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?page=happy-slapping>

NEBUĎ OBĚT: *České děti patří mezi nejvíce ohrožené riziky na internetu* [online]. © 2010 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?page=clanky&article=4>

SEXTING: *Co je sexting* [online]. © 2009 [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: <http://sexting.cz/>

SLONJE, R., SMITH, P. K. *Personality and Social Sciences*. In: [online]. © 2008 [cit. 2012-14-07] Dostupné z: http://mars.gold.ac.uk/media/sjop_611.pdf

VANÍČKOVÁ, E. *Deklarace práv dítěte*. In: *Vlada.cz* [online]. © 2009 [cit. 2012-07-11]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560/>

VYHNÁLOVÁ, L. *Sexuální zneužívání, komerční sexuální zneužívání*. In: *mvcr.cz* [online]. © 2010 [cit. 2012-06-19]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/souteze/2006/sod/tyrani/2_sex.pdf

Legislativa

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v platném znění.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, v platném znění..

Zákon č. 104/1991 Sb., o Úmluvě a právech dítěte, v platném znění.

8 KLÍČOVÁ SLOVA

Mládež

Pachatel

Sexuální zneužívání

Syndrom CAN

Trestná činnost

Trestní zákoník

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 2 – Přehled týraných a sexuálně zneužívaných dětí

Příloha č. 3 – Dotazník JUDr. Juřicová

Příloha č. 4 – Dotazník JUDr. Círek

Příloha č. 1

Dotazník

Jmenuji se Dominika Levá a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Provádím výzkum pro svou bakalářskou práci „Aktuální otázky trestné činnosti páchané na mládeži“. Tímto bych Tě chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který má 15 otázek. Je dobrovolný a zcela anonymní. Poslouží k završení mého studia.

Předem Ti děkuji za zodpovědné vyplnění dotazníku.

1. Pohlaví (zakroužkuj):

- a) dívka
- b) chlapec

2. Kolik je Ti let?

- a) 11   d) 14
- b) 12   e) 15
- c) 13   f) 16

3. Zažil/a jsi osobně některý z níže jmenovaných incidentů (zakroužkuj i více)? Pokud ne, pokračuj na otázku č. 14 a 15.

- a) fyzické násilí (kopání, fackování, úder pěstí, apod.)
- b) vyhrožování (fyzickým násilím)
- c) sexuální obtěžování (osahávání)
- d) vynucený pohlavní styk
- a) kyberšikana (Šikana, která má elektronickou podobu, např.: vyhrožování přes mail, sms, sociální sítě. Někým na internetu vystavené tvé zesměšňující obrázky či videa, apod.)
- e) jiné

Pokud jiné, napiš prosím jaké.....

4. Jaký incident jsi naposledy zažila?

- b) fyzické násilí (kopání, fackování, úder pěstí, apod.)
- c) vyhrožování (fyzickým násilím)
- d) sexuální obtěžování (osahávání)
- e) vynucený pohlavní styk
- f) kyberšikana (Šikana, která má elektronickou podobu, např.: vyhrožování přes mail, sms, sociální síť. Někým na internetu vystavené tvé zesměšňující obrázky či videa, apod.)
- g) jiné

Pokud jiné, napiš prosím jaké.....

5. Byl útočník posledního incidentu sám?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

6. Pokud jsi v otázce č. 5 vybral/a možnost „ano“, jaké bylo jeho pohlaví?

- a) muž
- b) žena
- c) nevím

7. Pokud otázce č. 5 vybral/a možnost „ne“, vypiš, kolik z nich bylo mužů a žen?

.....

8. Kdo byl útočník posledního incidentu, který tě napadl?

- a) tobě známá osoba
- b) cizí osoba
- c) nevím

9. Kolik bylo útočnickovi/ům přibližně let? (zakroužkuj i více, pokud bylo více útočníků)

- a) mladší
- b) stejně starý
- c) starší
- d) nevím

10. Kdy se odehrál poslední incident?

- a) tento měsíc
- b) tento rok
- c) více než před rokem

11. Svěřil/a ses alespoň o jednom útoku někomu z Tvého okolí?

- a) ano
- b) ne

Pokud ano, napiš prosím komu (např.: kamarád, sourozenec, rodič, apod.):

.....

12. Byl řešen poslední incident (např. rodinou, školou, apod.)?

- a) ano
- b) ne

13. Zažil/a jsi dříve tento poslední incident?

- a) ano
- b) ne

14. Znáš někoho ve Tvém věku, komu se stal podobný incident z otázky č. 3?

- a) ano
- b) ne

Pokud ano, napiš prosím komu (např. spolužák, kamarád, sourozenec apod.):

.....

15. Pokud by se Tobě nebo někomu z tvých blízkých stal nějaký podobný incident, kam by ses obrátil/a?

- a) na rodiče
- b) na školu
- c) na Linku bezpečí
- d) na policii

Děkuji Ti za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2

Přehled týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR

Počty týraných a sexuálně zneužívaných dětí v ČR			
Rok	Tělesné a psychické týrání, od r. 2009 také zanedbávání	Sexuální zneužívání, dětská pornografie, dětská prostituce	Celkem
2000	743	614	1357
2001	884	522	1406
2002	698	537	1235
2003	950	665	1615
2004	1028	698	1726
2005	1319	664	1983
2006	1008	585	1593
2007	1205	679	1884
2008	1239	739	1978
2009	3613	834	4447
2010	4963	824	5787
2011	5794	848	6642
Celkem	23444	8209	31653

Zdroj: MPSV ČR, 2012

Příloha č. 3

Dotazník JUDr. Círek

Dobrý den,

Jmenuji se Dominika Levá a studuji Zdravotně sociální fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Pro svoji bakalářskou práci na téma „Aktuální otázky trestné činnosti páchané na mládeži“ bych Vám ráda položila několik otázek a předem děkuji za čas, který strávíte při jejich zodpovídání. Podpisem tohoto dotazníku rovněž dáváte souhlas s jejich zveřejněním v rámci méj písemné práce. Všechny otázky se týkají trestních řízení vedených před Vaším senátem u Okresního soudu v Českém Krumlově.

Kromě první otázky prosím o odpovědi v procentech.

1) Počet obžalob projednaných v hlavním líčení (trestná činnost páchaná na mládeži) za rok 2011: **6**

2) Trestná činnost spočívala

- fyzické násilí **67%**
- výhrůžky násilím **0 %**
- sexuální obtěžování **33%**
- vynucený pohlavní **0 %**
styk
- kyberšikana **0 %**

3) Pohlaví obžalovaných

- muž **100 %**
- žena **0 %**

4) Obžalovaný byl

- osoba cizí **83 %**
- příbuzný **0 %**
- známý rodiny **17 %**
- pedagog/výchovný prac. **0 %**

5) Věk pachatele

- do 20 let **67 %**
- do 40 let **0 %**
- do 60 let **33 %**
- nad 60 let **0 %**

6) Obžalovaný

- uznán vinným **83 %**
- zproštěn obžaloby **17 %**

V Českém Krumlově dne 30.7.2012

JUDr. Ondřej Círek
předseda senátu
Okresního soudu v Českém Krumlově

Příloha č. 4

Dotazník JUDr. Juřicová

Dobrý den,

Jmenuji se Dominika Levá a studuji Zdravotně sociální fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Pro svoji bakalářskou práci na téma „Aktuální otázky trestné činnosti páchané na mládeži“ bych Vám ráda položila několik otázek a předem děkuji za čas, který strávíte při jejich zodpovídání. Podpisem tohoto dotazníku rovněž dáváte souhlas s jejich zveřejněním v rámci mé písemné práce. Všechny otázky se týkají trestních řízení vedených před Vaším senátem u Okresního soudu v Českém Krumlově.

Kromě první otázky prosím o odpovědi v procentech.

1) Počet obžalob projednaných v hlavním líčení (trestná činnost páchaná na mládeži) za rok 2011: **3**

2) Trestná činnost spočívala

- fyzické násilí **33%**
- výhrůžky násilím **0 %**
- sexuální obtěžování **67%**
- vynucený pohlavní styk **0 %**
- kyberšikana **0 %**

3) Pohlaví obžalovaných

- muž **100 %**
- žena **0 %**

4) Obžalovaný byl

- osoba cizí **67 %**
- příbuzný **33 %**
- známý rodiny **0 %**
- pedagog/výchovný prac. **0 %**

5) Věk pachatele

- do 20 let **34 %**
- do 40 let **33 %**
- do 60 let **33 %**
- nad 60 let **0 %**

6) Obžalovaný

- uznán vinným **100 %**
- zproštěn obžaloby **0 %**

V Českém Krumlově dne 1.8.2012

JUDr. Jitka Juřicová
předsedkyně senátu
Okresního soudu v Českém Krumlově

